Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVI | CELOVEC, PETEK, 17. APRIL 1981 | ŠTEV. 16 (2015)

DRUŽBENA KNJIŽNICA

Tudi v luči ljudskega štetja:

Očitna diskriminacija pripadnikov manjšin v Avstriji

V predzadnji številki našega lista smo na tem mestu poročali o skupnem pismu obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev notranjemu ministru Lancu, v katerem sta ga kot pristojnega za izvedbo ljudskega štetja opozorili na vrsto vprašanj, ki se z ozirom na manjšinsko vprašanje postavljajo v zvezi s popisovanjem prebivalstva sploh in še posebej z letošnjim popisom, ki bo 12. maja. Na to pismo je zdaj minister Lanc odgovoril in njegov odgovor vsekakor „zasluži", da si ga nekoliko ogledamo in mu posvetimo nekaj besed.

Že kar prva ugotovitev v ministrovem odgovoru pokaže, kako v Avstriji razumejo, tolmačijo in predvsem upoštevajo nedvoumne obveznosti, ki jih naši državi nalaga člen 7 državne pogodbe. Minister Lanc namreč trdi, da vprašanja popisnic za ljudsko štetje ni mogoče povezovati z določilom člena 7, po katerem je na določenem območju Koroške slovenščina dodatno k nemščini enakopraven uradni jezik. Pri tem še posebej opozarja, da v Avstriji tudi za druga pravna področja ni dvojezičnih formularjev (kakor da bi nespoštovanje mednarodnopravnih določil na enem področju upravičevalo kršenje pogodbenih obveznosti tudi na drugih področjih). Da pa bi tej čudni in vse prej kot prepričljivi „logiki" dal pravni videz, minister Lanc dodaja, „da to naziranje deli tudi ustavna služba pri uradu zveznega kanclerja"(!).

Ker pa vedno spet slišimo, kako je Avstrija pravna država in poleg tega menda še manjšinam naklonjena, tudi v tem primeru zvemo, da bo avstrijski statistični urad poskrbel „prevajalske pripomočke", ki jih bo preko urada koroške deželne vlade posredoval pristojnim občinam; teh pripomočkov se bodo lahko poslužili števni komisarji, pa tudi – če bodo to želele – osebe, ki jih bodo popisovali. „To se bo zgodilo, čeprav za to ni nobene izrecne zakonite obveznosti," poudarja minister širokogrudnost avstrijskih oblasti. Vendar pa je ta „širokogrudnost" na zelo majavih nogah: kajti prevajalski pripomočki, ki jih napoveduje minister, so običajno v rabi za tujce, ki jezika v državi ne obvladajo; toda pri manjšini gre za avtohtono prebivalstvo, za državljane, katerih jezik je mednarodnopravno priznan kot enakopraven uradni jezik. Zato „širokogrudnost" s prevajalskimi pripomočki v tem primeru ni samo groba žalitev Slovencev in njihovega narodnega čuta, marveč tudi eklatantno kratenje njihovih ustavnopravno zagotovljenih pravic.

Naravnost klasičen primer sprenevedanja je ministrova argumentacija, zakaj v popisnicah niso poleg nemščine navedeni tudi jeziki priznanih narodnih manjšin. Krivi smo namreč koroški Slovenci, ker smo leta 1976 protestirali proti „tajnemu ugotavljanju materinega jezika" (tako imenujejo takratno ugotavljanje manjšin); zato so pri sedanjih popisnicah „izpustili vse, kar bi lahko kazalo na takšno jezikovno ugotavljanje". Ob takšni logiki se je treba vprašati, zakaj bodo potem sploh spraševali po jeziku in predvsem: zakaj niso izpustili tudi navedbo „deutsch", kar edino bi odgovarjalo načelu enakopravnosti.

Glede števnih komisarjev je v odgovoru rečeno, da je to zadeva posamezne občine; sicer pa je minister Lanc prepričan, da števni komisarji ne bodo izvajali nedopustnega pritiska, zlasti ker bi s tem ravnali proti zakonu o ljudskem štetju, kar bi bilo kaznivo. Ne vemo, kaj je treba razumeti pod pojmom „nedopustni pritisk", vemo pa zelo dobro, koliko vsega „nedopustnega" se je pri ljudskih štetjih v Avstriji že dejansko dogajalo – le pristojne oblasti krivcev niso klicale na odgovornost, čeprav so jim bili naznanjeni vsaj najbolj kričeči primeri malverzacij, pritiskov, zastraševanj in drugih oblik potvarjanja štetij.

In končno še ministrov odgovor na zahtevo, da je v krajevnem seznamu treba imena krajev navesti dvojezično: minister pravi, da more za podlago služiti le sedanje zakonsko stanje, po katerem da je za vrsto koroških občin predvidena dvojezična označba, medtem ko za označbo krajev ni dvojezičnosti, marveč so za dele občin ali samo slovenske ali samo nemške označbe. Pri najboljši volji ne moremo razumeti, kaj naj pomeni ta akrobacija okoli vprašanja, kje naj bo kaj dvojezično – v odredbi iz leta 1977 je glede vasi vsekakor govora o „topografskih označbah v nemškem in slovenskem jeziku", člen 7 državne pogodbe pa govori o upravnih in sodnih okrajih, v katerih morajo biti napisi in označbe topografskega značaja „tako v slovenščini kot v nemščini".

Že tedaj, ko smo poročali o stališčih in zahtevah obeh osrednjih organizacij, smo zapisali, da bo ljudsko štetje nov preskusni kamen za Avstrijo, ki bo lahko pred vso svetovno javnostjo manifestirala, kako spoštuje mednarodnopravne obveznosti in koliko so ji vredne lastne ustavne in zakonske norme. Ta ugotovitev v polni meri velja tudi po odgovoru, ki ga je dal pristojni minister. Kajti bistva problema tudi še tako prefrigano ovinkarjenje ter poigravanje z interpretacijami nedvoumnih mednarodnopravnih in ustavnih določil ne more spremeniti. Bistvo problema pa se slej ko prej kaže v dejstvu, da so pripadniki manjšin v Avstriji tudi v luči ljudskega štetja državljani druge vrste – to pa je očitna diskriminacija!

V soboto 25. aprila 1981 ob 17.30 uri bo ob spomeniku padlim borcem proti fašizmu ter žrtvam fašističnega nasilja na pokopališču v Železni Kapli

spominska svečanost

kjer se bomo poklonili spominu vseh naših junakov, ki so s svojo borbo, s svojim trpljenjem in s svojo žrtvijo prispevali k zmagi nad nasiljem in krivico.

V okviru svečanosti bodo spominski nagovor, nastop domačega pevskega zbora SPD „Zarja" in polaganje vencev.

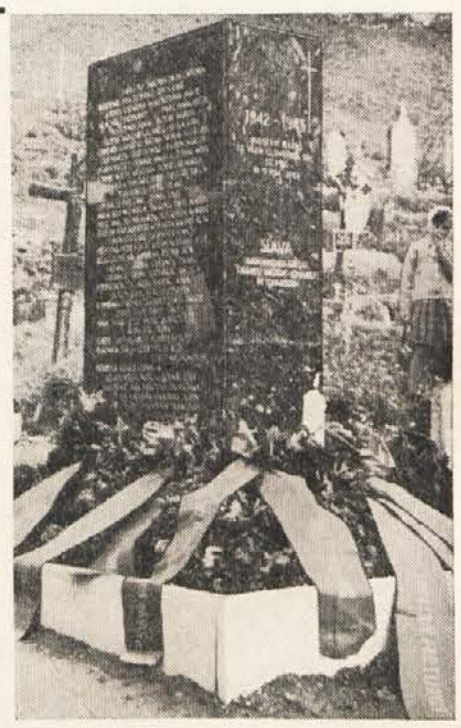

Z udeležbo na svečanosti bomo počastili spomin na vse tiste, ki so se borili in se žrtvovali v boju za svet miru, svobode, pravičnosti in sožitja.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

Novi vesoljski podvig

v senci širjenja oboroževalne tekme v vesolje

Točno po načrtih je potekal od nedelje do torka prej že večkrat preloženi prvi polet ameriškega vesoljskega trajekta „Columbia" in v svetovnem tisku je bilo govora o „revoluciji v astronavtiki" ter o „novem obdobju pri osvajanju vesolja".

Za kaj gre v bistvu pri tej zadevi? Dosedanja astronavtika je temeljila na tem, da so za vsak polet v vesolje porabili novo raketo, kar je stroške seveda močno povečalo. Pri sedanjem trajektu je stvar drugačna. Sestavljen je iz treh delov: Osrednji del nosi ime Orbiter in so v njem prostori za posadko in za tako imenovani koristni tovor; s tem delom, ki je bolj letalo kot raketa, sta astronavta John Young in Robert Crippen od nedelje do torka obkrožala Zemljo in potem spet pristala na suhem, tako da je „letalo" uporabno za nadaljnje polete. Drugi del je velikanski tank za gorivo (700 ton tekočega goriva!), ki je poganjalo motorje tako dolgo, da je osrednji del dosegel predvideno višino in začel krožiti okoli Zemlje; tedaj se je tank ločil od Orbitra in zdaj samostojno kroži v vesolju ter je povsem možno, da bi ga pozneje uporabili kot sestavni del bodočih vesoljskih postaj. Tretji del pa sta pomožni raketi, ki sta „pomagali" pri vzletu celotnega trajekta, nakar sta se ločili od glavnega dela in s pomočjo padal pristali na določenem mestu v morju, kjer so ju „rešili" za ponovno uporabo.

Z drugimi besedami to pomeni, da je vesoljski trajekt „Columbia" uporabljiv za več poletov v vesolje, kamor lahko spravi z vsako „vožnjo" večje število potnikov ali dobrih 30 ton drugačnega tovora. S tem pa se na področju osvajanja vesolja dejansko odpirajo nove perspektive. V Ameriki imajo baje že za deset let vnaprej „razprodane" vse načrtovane „izlete" v vesolje — torej bi lahko govorili o rojstvu vesoljskega turizma. Še bolj zanimiva in pomembna je zadeva z znanstveno-raziskovalnega vidika, saj se spričo nosilnosti 30 ton koristnega tovora odpirajo na tem področju neslutene možnosti.

Toda ob vsem pozitivnenm se na začetku novega obdobja osvajanja vesolja kaže tudi druga, dosti manj razveseljiva stran: namreč nevarnost, da se v vesolje ponese tudi oboroževalna tekma. V Sovjetski zvezi so na ta aspekt vsekakor opozorili že takoj na začetku ter je sovjetski tisk uspešni prvi polet ameriškega vesoljskega trajekta komentiral predvsem z opozorili na vojaško plat celotnega prizadevanja. Pri tem sovjetski strokovnjaki sicer poudarjajo, da Sovjetska zveza nikakor ne zaostaja glede raket, ki jih je moč večkrat uporabiti; celo z manjšimi stroški lahko opravljajo enake naloge v vesolju. Ravno astronomsko visoki stroški ameriškega poskusa — samo za gradnjo trajekta „Columbia" so menda porabili celo milijardo dolarjev, medtem ko imajo za desetletni program takih poletov predvidenih deset milijard dolarjev — pa so Moskvi za dokaz, da gre Ameriki pri tem v prvi vrsti za vojaške interese, češ, tako velikih sredstev v ZDA „nihče ne bi dal, če ne bi služili vojaškim namenom".

Navdušenje ob začetku novega obdobja pri osvajanju vesolja torej upravičeno greni spoznanje in bojazen, da to hkrati pomeni tudi nevaren korak po poti izkoriščanja vesolja v vojaške namene ter razširjanja oboroževalne tekme v vesolje.

Zaključno srečanje revije „Primorska poje" v Trbižu

„To je več kot pevska manifestacija", je v svojem pozdravnem govoru med drugim povedal predsednik deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine Mario Colli na zaključni prireditvi revije „Primorska poje" preteklo nedeljo v Trbižu. Predsednik je izrazil tudi svoje zadovoljstvo nad pobudo prirediteljev, da to veliko pevsko srečanje zaključijo v Kanalski dolini, ker tako doprinašajo k zbliževanju in utrjevanju prijateljstva med prebivalci sosednjih dežel. S svojo prisotnostjo in besedami prijateljstva pa je predsednik Colli posredno dal tudi uradno potrdilo o prisotnosti Slovencev v Kanalski dolini.

Zato je nedeljska prireditev v dvorani kina Kristallo v Trbižu bila dejansko pomembna kulturno politična pevska manifestacija, ki ni združila le pevke in pevce treh sosednih dežel, ampak je bila za Slovence v Kanalski dolini velik kulturno politični dogodek in s tem tudi močna moralna podpora njihovemu nadaljnjemu razvoju.

Na zaključni prireditvi revije „Primorska poje", je poleg dveh domačih pevskih zborov sodelovalo še dvanajst pevskih zborov iz Italije, Slovenije in Koroške. Slednjo sta zastopala pevski zbor SPD „Zarja" iz Železne Kaple in pevski zbor „Podjuna" iz Pliberka. S tem pa je enomesečna revija „Primorska poje", katere prireditelj sta Združenje pevskih zborov Primorske v matični Sloveniji in Zveza slovenskih kulturnih društev v Trstu dosegla nov višek, saj je na le-tej sodelovalo skupno 138 zborov, od tega kar 52 iz zamejstva. Prav s tem pa so dosegli tudi še večjo razsežnost svojega poslanstva o utrjevanju enotnega slovenskega kulturnega prostora in zbliževanja med narodi sosedi.

Salvatore Venossi je kot domačin pozdravil številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano. Velik pomen prireditve pa so s svojo udeležbo podčrtali predstavniki političnega in kulturnega življenja treh dežel, med njimi – poleg predsednika deželnega sveta – podžupan iz Trbiža Jožef Kravina, jugoslovanski generalni konzul v Trstu Štefan Cigoj, predstavnik RK SZDL Danilo Türk, predsednik SKGZ Boris Race, predsednik ZSO dr. Franci Zwitter in podpredsednik Hanzi Ogris, tajnik SPZ Franci Sadolšek in predstavniki NSKS in KKZ.

ZANIMIV OBISK V NOVEM SADU:

Naši novinarji pri izviru

resnične enakopravnosti narodov in narodnosti

Pretekli teden se je v Vojvodini oziroma Novem Sadu, glavnem mestu te avtonomne pokrajine SFRJ, mudila delegacija slovenskih koroških novinarjev; to so bili Peter Wieser (SINDOK), Andrej Kokot (Slovenski vestnik) in Franc Kattnig (Naš tednik). Namen obiska je bil spoznati gospodarsko, politično in kulturno, zlasti pa narodnostno strukturo te regije, kjer živi več narodov in narodnosti. Do obiska je prišlo na posredovanje vicekonzula jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu Svetislava Popoviča, ki je doma v Vojvodini. Delegacija je bila gost vojvodinskega časopisa „Dnevnik", katerega uredniki so skrbeli za široko paleto informacij in izredno gostoljubnost, katere so bili deležni predstavniki našega tiska.

V teku sedemdnevnega bivanja so naši novinarji imeli številne možnosti spoznavanja življenjskega utripa Vojvodine, ki se je v teku zadnjih trideset let razvila v močno gospodarsko – tako kmetijsko njihovega bivanja v Novem Sadu, vojvodinski metropoli, kjer se čuti utrip celotne avtonomne pokrajine.

Gostiteljji so najprej organizirali ogled tiskarne in uredništva „Dnevnika", zatem pa so bili na sporedu obiski raznih ustanov, kot so pokrajinski sekretariat za informacije, pokrajinski zavod za javno upravo, skupščina „Delegatski glasnik", uredništvo RTV Novi Sad in muzej revolucije. To so javne ustanove in naj že tu naglasimo (čeprav bomo o vtisih tega obiska poročali še podrobneje), da je na vseh uradih avtonomne pokrajine Vojvodina uprava petjezična (srbohrvaško, madžarsko, rusinsko, slovaško in romunsko) in da imajo uvedeno večjezičnost tudi na občinskih upravah, sodiščih in razumljivo popolno enakopravnost narodnosti na ustanovah, kot so otroški vrtci ter osnovne, srednje in višje šole.

kot industrijsko – regijo SFRJ. Ker v Vojvodini živijo različni narodi in narodnosti, je razumljivo, da je zanimanje naših novinarjev s tega vidika bilo še posebno veliko, saj so prav v Novem Sadu videli, kako se dejansko prakticira enakopravnost in mirno sožitje med narodi. Temu primeren je bil tudi spored

To našim novinarjem ni bilo povedano le s strani uradnih forumov, ampak so to sami doživeli in slišali od predstavnikov raznih narodnosti, saj so med svojim bivanjem v Novem Sadu obiskali tudi prostore KUD „Maksim Gorki", kjer imajo Rusini v Novem Sadu svojo kulturno dejavnost; pravtako uredništvo madžarskega dnevnika „Madjar szo" in uredništvo slovaškega časopisa „Hlas ljudu". Razen tega so gostitelji omogočili tudi obisk novega otroškega vrtca in nove osnovne šole madžarske narodne skupnosti v Novem Sadu. Kajpada je bil na sporedu tudi ogled madžarske gledališke predstave (kjer vsako predstavo simultano prevajajo v srbohrvaščino); posebno doživetje je bila udeležba na premieri novega filma novosadskega filmskega podjetja „Nepolanta film"; pravtako obisk Fruške gore, kjer imajo monumentalna spominska obeležja, posvečena žrtvam fašizma. Zanimiv je bil tudi obisk zgodovinsko pomembnega samostana v Ravanici.

Pred povratkom v domovino pa so gostitelji organizirali še ogled in razgovor pri Radioteleviziji Beograd, obisk Hiše cvetja, kjer so se predstavniki našega tiska poklonili spominu lani umrlega predsednika SFRJ Tita, in ogled kongresnega centra „Sava".

To je kratek oris obiska naših novinarjev v Novem Sadu in Beogradu, od koder so se vrnili polni lepih vtisov. Na tem mestu pa je treba izreči besede zahvale uredništvu novosadskega „Dnevnika", ki je omogočilo ta obisk, predvsem glavnemu uredniku Fricu Steinerju, pa tudi Nadi Maksimovič in Stevanu Popoviču, ki sta spremljala naše novinarje.

-ak-

Za stare in nove naciste

v javnem življenju ne bi smelo biti mesta

Vseavstrijski antifašistični komite pripravlja za 15. maj — za obletnico podpisa avstrijske državne pogodbe — protestno demonstracijo na Dunaju. V prvi vrsti bo protest usmerjen proti naklepom desničarske organizacije ANR (ki jo splošno imenujejo neonacistično), da bi kandidirala pri letošnjih visokošolskih volitvah. O tej organizaciji komite v izjavi za tisk poudarja, da je ANR nemškonacionalna, protiavstrijska, protimanjšinska in protidemokratična in kot taka nedvoumno nasprotuje protifašističnim določilom državne pogodbe.

V ostalem pa bo protestna demonstracija veljala sploh vsem pojavom desnoekstremističnih, nemškonacionalističnih in neonacističnih sil v Avstriji. Zato antifašistični komite tudi poudarja, da v javnem življenju Avstrije ne bi smelo biti mesta za neonaciste.

Kako nevarno se že spet razrašča močvirje teh sil, je bilo videti tudi ob koncu minulega tedna, ko je Burgerjeva NDP v predarlskem mestecu Lustenau prirejala svoj „parteitag". Oblasti so zborovanje dovolile kljub pravočasnim protestom in opozorilom demokratične javnosti, vendar so zaradi svoje širokogrudnosti očitno le občutile tudi „slabo vest": varnostni organi so si zadevo nekoliko bliže ogledali in pri tem ugotovili, da so prišli burgerjevcem na pomoč tudi njihovi „kameradi" iz Nemčije in Švice. Med temi pa so odkrili kar večje število znanih neonacistov, ki so jih potem izgnali iz Avstrije.

Zborovanje NDP se je odvijalo v strogo zastraženi dvorani, pred katero je prišlo do velike protifašistične demonstracije. Na zborovanju so burgerjevci svoje znake in simbole (germanske rune, ki so kot nacistični znaki v Avstriji prepovedani) prekrili s plakati. Kajti prav ti simboli so bili v solnograškem Halleinu povod, da so oblasti prepovedale podobno zborovanje z utemeljitvijo, da obstaja nevarnost širjenja nacistične miselnosti.

Ravno ta različnost ukrepanja oblasti pa kaže, kako se Avstrija nedosledno in pogostokrat naravnost neodgovorno malomarno ravna po jasnih določilih državne pogodbe in zakona o nacistih. Če bi oblasti ta določila vedno in povsod dosledno upoštevala, bi bilo kmalu konec „strahovom preteklosti".

GESLO SVETOVNEGA DNEVA ZDRAVJA:

„Zdravje vsem do leta 2000"

Leta 1977 so se v Svetovni zdravstveni organizaciji odločili, da začno z gibanjem „Zdravje vsem do leta 2000!". Pod istim geslom pa smo prejšnji teden — 7. aprila — obhajali v svetu tudi letošnji svetovni dan zdravja.

Glavni ravnatelj Svetovne zdravstvene organizacije dr. H. Mahler je za letošnji svetovni dan zdravja objavil posebno poslanico, v kateri je spomnil na omenjeno odločitev iz leta 1977 ter naglasil, da bodo samo tisti, ki bodo praznovali svetovni dan zdravja leta 2000, lahko presodili, ali so bili njihovi predniki stvarni ljudje ali sanjači, ko so se odločili, da začno z gibanjem „Zdravje vsem do leta 2000!".

Kaj pomeni geslo „Zdravje vsem do leta 2000!"?

Vsekakor je to najpomembnejši družbeni cilj vseh 155 članic Svetovne zdravstvene organizacije za zadnji dve desetletji našega stoletja. Svetovna zdravstvena skupščina ga je opredelila kot dosežek take zdravstvene ravni, ki bo vsem ljudem sveta omogočila, da bodo lahko živeli družbeno in gospodarsko ustvarjalno življenje. To preprosto pomeni, da bo raven zdravja posameznika in skupnosti omogočila polno izkoriščanje gospodarskih možnosti in doseganje družbenega zadoščenja s tem, da lahko ostvarijo sleherno razumsko, kulturno in duhovno nadarjenost.

Vendar pa geslo „Zdravje vsem do leta 2000!" ne pomeni, da bodo zdravstveni delavci v letu 2000 zagotavljali vsakomur zdravljenje za vsako njegovo težavo; niti ne pomeni, da leta 2000 ne bo nihče bolan ali nesposoben za delo. Pač pa pomeni, da se zdravje pričenja doma, v šoli in na delovnem mestu, da se tam, kjer ljudje živijo in delajo, njihovo zdravje krepi ali kvari. Pomeni spoznanje moči za oblikovanje svojega življenja, življenja družine in skupnosti brez bremena bolezni, ki se jim je mogoče izogniti, in zavest, da se je mogoče slabemu zdravju izogniti. Pomeni še, da bodo ljudem na voljo boljši načini, kot jih imamo danes, za preprečevanje bolezni in lajšanje neizbežnih težav in invalidnosti ter da bodo našli boljše poti tako za telesni, duševni in socialni razvoj kot tudi za staranje in dostojno smrt. Pomeni, da bodo vse zdravstvene dobrine vsem enako dosegljive. In končno pomeni, da bo najnujnejše zdravstveno varstvo dostopno vsem posameznikom, družinam in skupnosti na sprejemljiv ter izvedljiv način — seveda ob njihovem polnem sodelovanju.

Vse to je osnovno zdravstveno varstvo, kot si ga zamišljamo in želimo, je v svoji poslanici ugotovil glavni ravnatelj Svetovne zdravstvene organizacije. Opozoril je, da so leta 1978 na mednarodni konferenci o osnovnem zdravstvenem varstvu, ki je zasedala v Alma-Ati v Sovjetski zvezi, sprejeli deklaracijo, ki opredeljuje osnovno zdravstveno varstvo kot ključ za dosego cilja „Zdravje vsem do leta 2000!". V duhu tehničnega sodelovanja in novega mednarodnega gospodarskega reda je pozvala konferenca tudi k nujni in učinkoviti narodni in mednarodni akciji za vpeljavo in razvoj osnovnega zdravstvenega varstva po vsem svetu, zlasti še v deželah v razvoju. Države članice Svetovne zdravstvene organizacije so se nemudoma odzvale temu pozivu. Sedaj pripravljajo strategije za dosego cilja „Zdravje vsem do leta 2000!" s pomočjo nove vrste zdravstvenega razvoja, ki temelji na osnovnem zdravstvenem varstvu. To delajo posamično vsaka za svojo deželo ter skupno, da lastnim strategijam zagotovijo območno in svetovno podporo.

Seveda je to šele začetek poti. Strategije se bodo spremenile v delovne načrte in te bodo v naslednjih dveh desetletjih postopoma izvajali. Pri tem je brez dvoma važno, da je prizadevanja pozdravila tudi glavna skupščina kot najvišji forum Združenih narodov, ki je pozvala vsa področja, da ta prizadevanja podprejo.

Vse to so dobre želje in izgledi za rastoče narodno in mednarodno gibanje „Zdravje vsem do leta 2000!", je ob koncu poudaril glavni ravnatelj Svetovne zdravstvene organizacije. Kljub hudim nevarnostim v mnogih deželah sveta in zaskrbljujočem gospodarskem vzdušju se lahko te sanje s širokopoteznimi političnimi prizadevanji vlad in ob navdušeni podpori vsega prebivalstva spremenijo v resničnost. „Lahko uspemo, moramo uspeti: če ne bomo, nam današnji otroci in otroci, ki se še niso rodili — vendar pa bodo leta 2000 predstavljali več kot tretjino takrat živečih ljudi — ne bodo nikoli odpustili."

Predstavniki ZSO

navezali stike s Celjsko regijo

Pod vodstvom sekretarja Zveze slovenskih organizacij, dipl. inž. Feliksa Wieserja, se je v četrtek 9. aprila mudila v Celju veččlanska delegacija predstavnikov v ZSO včlanjenih organizacij. Namen srečanja je bil navezati stike z obmejno Celjsko regijo. V okviru razgovora je bil izdelan delovni načrt za medsebojno sodelovanje na kulturnem, političnem in gospodarskem področju.

Srečanje s predstavniki družbenopolitičnih organizacij Celjske regije je bilo izredno prisrčno in polno razumevanja za koroško problematiko. Z obeh strani je prišlo do izraza, da pri medsebojnem sodelovanju igra važno vlogo tudi ekonomski interes. To seveda tudi zato, ker sta v Celjski regiji dva obrata, ki sta tesno povezana s Koroško. Med številnimi predlogi je bil tudi ta, da bi Pavličevo sedlo preuredili v mednarodni prehod, ki bi tako občutno zbližal našo deželo s Celjsko regijo.

Za bodoče naj velja pravilo, da bo treba že obstoječe stike razvijati naprej, hkrati pa iskati novih možnosti sodelovanja ter realizirati vse predloge, stavljene na srečanju. Ta dejavnost naj velja kot izhodišče za še tesnejše sodelovanje med obema regijama.

V okviru srečanja je bil tudi obisk občin Žalec, Slovenske Konjice in Velenje, kjer so si zastopniki ZSO ogledali industrijske obrate SIP (strojna industrija za poljedelske stroje v Šentpetru), Konus in Gorenje in se s predstavniki občin pogovarjali o bodočem sodelovanju.

Graški jugovzhodni sejem

spet obeta zanimiv prikaz gospodarstva

V času od 25. aprila do 3. maja bo na graškem razstavišču letošnja pomladanska prireditev tradicionalnega jugovzhodnega sejma, ki bo spet obsegala celo vrsto zanimivih razstav in prikazov s posameznih področij gospodarstva.

Eno izmed težišč bo spet sejem železarstva, kjer se bodo domačim in inozemskim obiskovalcem predstavila predvsem velika podjetja avstrijske podržavljene industrije; pridružila pa se jim bodo tudi številna manjša podjetja jeklarstva in železarstva ter predelovalne industrije. V času, ko se mnoga podjetja borijo za obstoj odnosno se že vidno veča armada brez- poselnih delavcev v Avstriji, si od sejma zlasti ta panoga gospodarstva obeta nove impulze.

Drugo težišče pomladanske sejemske prireditve v Gradcu je kmetijstvo s svojo široko razvejanostjo. Na tem področju bo prikazano vse, kar potrebuje kmetovalec na polju, v hlevu in v gozdu; pa tudi gospodinja bo našla bogato izbiro potrebščin za dom in gospodinjstvo.

Med nadaljnjimi prikazi je treba omeniti področje stanovanjske gradnje in opreme, kjer bo poseben poudarek spet na varčevanju z energijo — torej na vprašanju, ki je danes izredno aktualno, saj je prav uvoz potrebne energije tisti, ki najbolj bremeni trgovinske bilance držav. Potem bo na sejmu izdatno zastopan tujski promet s svojimi različnimi aspekti od racionalizacije v gastronomiji pa do pestre palete turističnih ponudb. V okviru tozadevnih privlačnosti Avstrije nedvomno igra važno vlogo tudi lov, ki mu bo zato posvečena posebna razstava. Prav tako bo močno zastopana industrija motornih vozil, kjer bo na razstavi ÖAMTC poudarek na varnosti v prometu. Svoje mesto na sejmu pa bodo imela tudi še številna druga področja, kot so tekstilni izdelki, preproge, televizorji in stereonaprave, glasbeni instrumenti, fotoaparati, kozmetika, igrače, oprema za vrt in kamping, čolni, stanovanjske prikolice itd.

Ne nazadnje velja omeniti še tradicionalno močno udeležbo tujih držav, med katerimi bodo nedvomno tudi tokrat zavzemale vodilno mesto Nemčija, Italija, Švica, Jugoslavija, Francija, Madžarska in Španija. Poleg tem je znano, da je graška sejemska prireditev — to pove že njeno ime „jugovzhodni sejem" — dosti bolj kot na primer celovška usmerjena v tesno sodelovanje s sosedami na jugu in vzhodu. Gotovo ni naključje, da ima Jugoslavija prav v Gradcu svoj največji sejemski paviljon, kjer bo 25. aprila tudi znani „Jugoslovanski dan."

Sicer pa bo ureditev sejmišča že sedaj pričala o tem, da se v Gradcu že temeljito pripravljajo na jubilejno sejemsko prireditev, ki bo letos jeseni.

Mednarodni seminar zgodovinarjev

Nacionalno vprašanje v obdobju 1938 do 1955

Zadnji teden je bil v Celovcu dvodnevni mednarodni seminar zgodovinarjev višjih in srednjih šol Koroške o razvoju narodnostnega vprašanja na Koroškem med leti 1938 in 1955. Seminar sta pripravila nemško-slovenski koordinacijski odbor krške škofije in Deželni šolski svet. Seminar, ki se ga je udeležilo okrog 40 profesorjev zgodovine koroških srednjih šol in mednarodnih strokovnjakov, je otvoril poslevodeči predsednik Deželnega šolskega sveta, ravnatelj Karl Kircher. Dvodnevni seminar pa je vodil dvorni svetnik dr. Valentin Inzko.

Organizatorji mednarodnega seminarja, na katerem so predavali strokovnjaki univerz iz Dunaja, Trsta, Ljubljane, Salzburga in Celovca, skušajo s poglobitvijo informacije o teh zgodovinskih vprašanjih svoje doprinesti za pouk zgodovine v koroških srednjih šolah. Profesorje pojmujejo kot „multiplikatorje" te iniformacije, kot se je na seminarju izrazil dr. Inzko. Zastopane so bile vse srednje šole Koroške.

Mag. Valentin Sima predava na seminarju zgodovinarjev

Uvodni referat je imel univ. prof. dr. Gerald Stourzh z dunajske univerze, ki je govoril o **„Usmeritvi Druge republike: Od izjave o neodvisnosti do zakona o nevtralnosti 1945–1955"**. Med drugim je obravnaval možnosti razvoja, ki bi jih Avstrija ubrala po letu 1945: orientacijo na Vzhod, delitev, nadaljevanje zasedbe štirih sil, popolno orientacijo na Zahod ali pa izluščiti se iz konflikta med Zahodom in Vzhodom, kar se je po mnenju Stourza tudi zgodilo.

Kot drugi je govoril profesorjem univerzitetni asistent magister Valentin Sima z Inštituta za sodobno zgodovino celovške univerze, ki je obravnaval **„Priključitev Avstrije s posebnim ozirom na položaj koroških Slovencev."** politiko slovenskega vodstva med obema vojnama, ki se je naslanjala na vladajoči režim je označil kot vzrok za to, da so ob zasedbi Avstrije izgubili Slovenci splošno politično orientacijo. Slovensko vodstvo se je po „anšlusu" trudilo v prvi vrsti za to, da bi zagotovilo fizični obstoj slovenskega naroda na Koroškem. Temu cilju je bila podrejena vsa druga politika. Začetek vojne pa je pokazal tudi, da niso vsi Slovenci sledili tradicionalnemu političnemu vodstvu Slovencev. Ob zasedbi Jugoslavije, pa se je izkazalo koliko so bila vredna zagotovila fašističnih oblastnikov, da menda hočejo ščititi obstoj drugih narodnosti. Agresivno postopanje nacistov, zatiranje slovenske inteligence in drugih narodno zavednih ljudi ter načrti za izseljevanje so imeli za posledico, da je slovensko ljudstvo v veliki meri podpiralo odporniško gibanje. Verjetno ni bilo navzočih veliko profesorjev koroških srednjih šol, ki bi kdaj v tako strnjeni obliki zvedeli toliko podrobnih podatkov o zatiralski in uničevalski politiki nacistov proti koroškim Slovencem.

Dvorni svetnik dr. Erwin Steinböck z Dunaja je v četrtek popoldne predaval o **„Partizanskem uporniškem gibanju na Koroškem in o Avstrijskem uporu"**. V svojem referatu je dr. Steinböck podrobno razčlenil številčni in časovni razvoj uporniškega gibanja. Med drugim je omenil, da je v organiziranih partizanskih enotah bilo okoli 25 odstotkov domačih borcev. Poleg tega pa je opozoril tudi na številne druge oblike odpora, npr. je v Beljaku delovala skupina železničarjev. Na Koroškem je bilo skupno 523 procesov proti nasprotnikom nacističnega režima.

Kot prvi predavatelj iz inozemstva je govoril dr. Tone Ferenc z Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani o **„Raznarodovalni politiki nacionalsocialistov v Sloveniji med leti 1941 do 1945"**. Prikazal je 4 značilnosti okupatorske politike, in sicer razdelitev slovenskega ozemlja, aneksionizem, raznarodovanje in izrabljanje človeških in materialnih sil ozemlja. Poudaril pa je tudi, da so nacisti izselili skupaj 80.000 Slovencev in da je to največji odstotni delež med narodi, ki so jih nacionalsocialisti izseljevali.

V zvezi s predavanji prvega dneva je treba nujno ugotoviti, da so imeli vsi obiskovalci seminarja možnost za poglobitev v tematiko tudi še v dveh delovnih krožkih. V enem izmed teh, ki se je bavil s partizanskim bojem, so izrecno ugotovili, (med drugim dr. Rausch z Dunaja), da partizanski boj nikakor ni bil import. To je treba ugotoviti zaradi tega, ker so ravno ob tem vprašanju koroški časopisi skušali spet konstruirati argumente za iredentizem Slovencev.

Drugi dan zgodovinskega seminarja je v prvi vrsti bil posvečen mednarodnemu in notranjemu političnemu razvoju v Avstriji po letu 1945. Univ. asistent dr. Willibald Holzer z Inštituta za sodobno zgodovino celovške univerze je kot prvi obravnaval **„Posledice hladne vojne za Avstrijo"**. Pri tem je obravnaval eskalacijo hladne vojne do leta 1952, ko se je težišče blokovskega nasprotovanja preložilo v zvezi s Korejsko vojno iz Evrope v Azijo. Glede notranjega političnega razvoja v Avstriji pa je treba omeniti vsesavanje nacistov v avstrijske stranke pred volitvami 1949 ter ojačenje antikomunizma v teku zaostrovanja hladne vojne. Univerzitetni docent dr. Jože Pirjevec z Inštituta za sodobno zgodovino na tržaški univerzi se je poglobil v **„Mednarodne vidike glede na slovensko vprašanje po letu 1945"**. Vprašanje meja Jugoslavije kolikor se tičejo Slovencev je postavil v kontekst tedanje svetovne politike; posebno je še orisal zadržanje velesil do Jugoslavije, ki se je po konfliktu s Sovjetsko zvezo znašla v takšnem položaju, da so drugi mogli izsiliti razne koncesije. Univerzitetni asistent dr. Arnold Suppan z Inštituta za vzhodno-evropsko in južno-evropsko zgodovino dunajske univerze je obravnaval **„Odnose med Jugoslavijo in Avstrijo med leti 1945 do 1955"**. Zanimiv je bil med drugim kratek opis socialne strukture nemške manjšine v Jugoslaviji, katere člane je bilo mogoče najti tudi med veleposestniki, industrialci, tako da je tudi zaradi socialnega sestava bila bolj oprijemljiva za nacistične ideje. Poleg tega je obravnaval podrobno že znana pogajanja okoli vprašanja koroške meje.

Univerzitetni docent dr. Hanns Haas z Inštituta za sodobno zgodovino salzburške univerze je obravnaval razdobje **„Od osvoboditve do državne pogodbe"**. Glede člena 7, je poudaril, da odstopa od določil Saint Germainske pogodbe, ki vsebuje zahtevo, da mora manjšina šele dokazati kje živi. Ugotovil pa je tudi, da so bile zavezniške sile prepričane o dobri rešitvi manjšinskega vprašanja, predvsem zaradi tega, ker so jim koroške oblasti zatrjevale, da je šolsko vprašanje dobro urejeno in je bil vtis da koroške oblasti določen del Koroške za stalno smatrajo kot dvojezično ozemlje.

V zaključnem referatu je dvorni svetnik dr. Valentin Inzko orisal **„Začetke političnega in kulturnega delovanja pri koroških Slovencih po letu 1945."** Glede politične diferenciacije koroških Slovencev je dr. Inzko poudaril v prvi vrsti že tradicionalno ideološko diferenciacijo, ki je poleg proavstrijskega zadržanja dela Slovencev od plebiscita naprej, po njegovem mnenju odločilno vplivala na razvoj dveh taborov med koroškimi Slovenci. Glede OF pa je izjavil med drugim, da ji je njena politična platforma otežkočila doseči pri angleških in koroških oblasteh oživitev slovenskega kulturnega in gospodarskega življenja.

●

V zaključnem referatu je bilo – kakor že povedano – med drugim govora tudi o diferenciaciji med koroškimi Slovenci po drugi svetovni vojni. Kot glavne vzroke za razcep je predavatelj navajal ideološko-svetovnonazorske razlike, ni pa videl teh vzrokov v bistvenih razlikah glede pojmovanja narodnostnega vprašanja. Ravno iz te zavestne ali nezavestne nedoslednosti pa očitno izvira tudi v zadnjm času spet v ospredje postavljena teorija o „zmagi avstrijske linije", ki teži za tem – to je bilo okoli seminarja dovolj jasno občutiti –, da bi koroške Slovence delili v „domovini zveste" na eni strani in s tem avtomatično na drugi strani v domovini nezveste, torej iredentiste. Takšne težnje pa niso naperjene le proti Slovencem, ampak so tudi v nasprotju z zgodovinskimi dejstvi: kajti proti Avstriji se v tedanji dobi nihče ni boril, se enostavno ni mogel boriti, ker Avstrija takrat mednarodnopravno sploh ni obstajala.

V tej luči tega zgodovinskega dejstva seveda smešno in naravnost paradoksno zveni tudi „senzacionalno odkritje" nekega koroškega lista, ki je v poročilu o seminarju vedel poročati, da so partizani večinoma prišli „z južne strani meje". V resnici meje, o kateri je tukaj govora, takrat sploh ni bilo, ker so jo porušili nemški imperialisti pri svojem pohodu na jug. Kdor torej po štiridesetih letih „vidi" meje tam, kjer jih v resnici ni bilo, samo spravlja zmedo v obravnavanje tega pomembnega obdobja v naši zgodovini, obenem pa prispeva tudi k razpihovanju narodnostnih strasti.

To pa prav gotovo ne more biti v interesu seminarja, ki naj bi služil postopnemu odstranjevanju predsodkov, ki še vedno bremenijo odnose med sosednima narodoma.

Valentin Oman razstavlja v Ljubljani

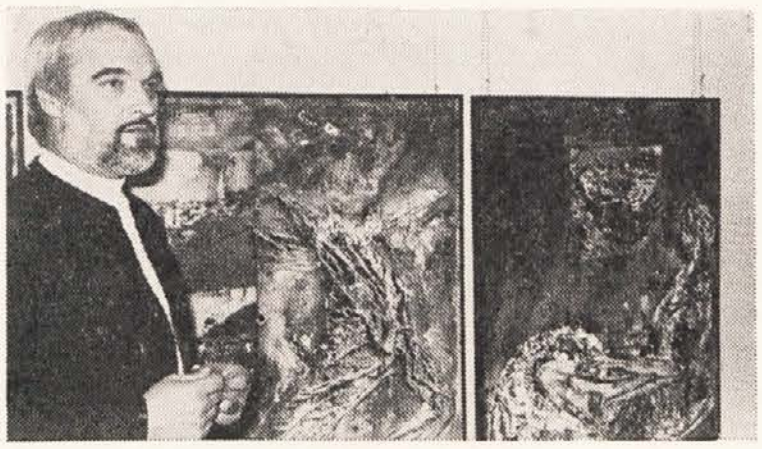

Koroški slikar Valentini Oman, letošnji nagrajenec Prešernovega sklada, razstavlja v Mestni galeriji v Ljubljani. Pri razstavi, ki je bila odprta pretekli ponedeljek, gre za obsežno predstavitev Omanovega umetniškega opusa, za širši izbor njegovih del. Umetnik je za to razstavo izbral skupno 180 platen, grafik in tapiserij, pri čemer gre za stvaritve, ki so pretežno nastale v letih 1980 in 1981.

Kot znano, je osrednja tema Omanovega umetniškega ustvarjanja človek; pri tem mu v glavnem gre za vprašanje njegovega preživetja, njegovih fosilnih ostankov. Omanova slikarska govorica je izvirna in opazovalcu njegovih del zapusti vtis iskrenosti umetnikovega iskanja.

Oman se s pričujočo razstavo v Ljubljani predstavlja tretjič, če izvzamemo skupinske razstave kot je grafični bienale i. dr.

Obsodba kulturnega kolonializma

v slikah mladega poljskega umetnika

Da je grafična šola v Varšavi svetovno znana, ni nobena tajnost. Marsikoga zanimajo osrednji motivi poljskih umetnikov, ki so hkrati izročila narodno pokončnih prednikov. Ni pa naključje, da se umetniki vprašujejo tudi o kulturni identiteti in usodi ter nacionalni nesreči drugih narodov.

To je bila tudi glavna izpoved mladega poljskega umetnika-grafika Jana Niksinskega na razstavi, ki je bila pred nedavnim odprta v Poljskem institutu na Dunaju.

Rodil se je leta 1952 v Przasnyz-u. S slikarstvom se je začel baviti že v mladih letih. Študiral je na gdanski akademiji umetnosti ter v Varšavi in je študij zaključil leta 1978 z diplomo. Na potovanjih v številne države, predvsem Južne Evrope, je imel možnost, da se poglobi v kulturo teh narodov, kar mu je bila velika spodbuda in obogatitev za svoje umetniško ustvarjanje. Že med študijskim časom je na vsepoljski študentovski grafični razstavi zasedel prvo mesto. Leta 1977 pa je bil med umetniki, ki so predstavljali dosežke poljske grafične šole na svetovno znani razstavi IBA 77 v Lipici. Med drugim je razstavljal tudi v Avstriji. Njegova dela se nahajajo v zasebnih zbirkah na Poljskem in v Avstriji ter v galerijah zahodnega Berlina.

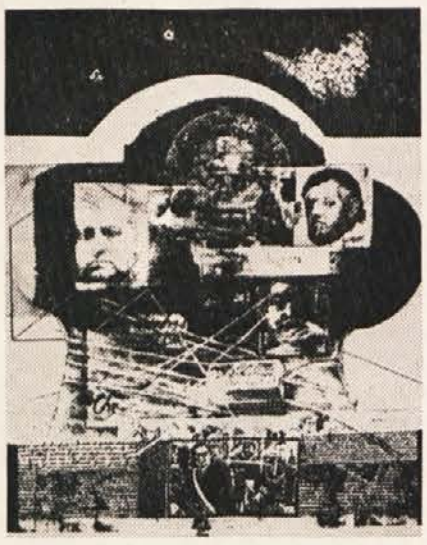

Na svojih slikah spremlja umetnik zatiranje in izginevanje inozemskih kultur, ki so idejne izpovedi svobode ljudstva kot bistvo človekovega življenja. Odmiranje kulture ljudstva pa pomeni izgubo značilnosti naroda. Umetnik ve, da se duhovna neodvisnost in nepokorščina uresničujeta le v človekovem družbenem položaju. Povezanost s poljskim ljudstvom, ki se stoletja bori za obstoj narodne bitnosti in identitete, je vtisnila pečat njegovemu umetniškemu slogu.

Umetnikovo obsodbo kulturnega kolonializma najdemo izpovedano v raznih delih. Posebno mesto zavzema delo „Latinosfera", kjer upodablja kruto zatiranje pristne kulture Aztekov, Inkov in drugih narodov latinskoameriške celine. Pri fascinaciji o italijanski, egipčanski in bizantinski kulturi posega v mitološko podobo sveta. Krog njegovih del sega od akrilnih slik in risb s tušem in svinčnikom preko mešane tehnike do litografije.

Umetnik nima namena, vsiljevati svojo subjektivno duševnost, svoj notranji svet; čustvo kot suveren opazovanja je del njegovega pojmovanja umetnosti. Tako krepi obisk njegove razstave samozavesten odnos do kulture.

P. B.

Jubilej UPZ „EMIL ADAMIČ"

Učiteljski pevski zbor „Emil Adamič" letos slavi 55-letnico ustanovitve. Zbor je bil ustanovljen leta 1925 v Trstu in se po kulturnem molku med okupacijo znova formiral leta 1952. Odtlej ima zbor svoj sedež v Ljubljani; v le-tem pa sodelujejo učitelji iz vse Slovenije. Zbor se je s svojim marljivim delovanjem uvrstil med najboljše vokalne ansamble Slovenije, pa tudi v tujini dosega lepe uspehe.

Tako ima UPZ „Emil Adamič" več priznanj z raznih mednarodnih tekmovanj. Posebna odlika zbora je v tem, da njegovi člani vodijo v svojih domačih krajih kar 90 mladinskih pevskih zborov, kar je brez dvoma velik prispevek k razvoju zborovske kulture v Sloveniji. Zato je zbor tudi nekakšna zborovodska šola; za to pa je odgovoren njegov umetniški vodja prof. Branko Rajšter, ki je eden najboljših glasbenih pedagogov Slovenije. Pod njegovim vodstvom je zbor imel jubilejni koncert v kulturnem domu Ivan Cankar v Ljubljani. Za svoj jubilej je zbor, ki goji umetno, narodno in partizansko pesem, izdal veliko gramofonsko ploščo.

UPZ „Emil Adamič" je znan tudi pri nas, saj je v organizaciji SPZ večkrat nastopal tudi na Koroškem.

PREMIERNA PREDSTAVA IGRE „ZA SVOBODO“

S kulturo proti fašizmu

V polni Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu je prejšnjo sredo igralska skupina dijaškega doma Slovenskega šolskega društva uprizorila igro Stanka Cajnkarja „Za svobodo“. Igra je bila prvič uprizorjena na Koroškem, in obravnava dogodke na Krasu v poletju 1942. Igra riše sliko kako se je pod fašistično oblastjo na Primorskem kalil odpor slovenskega naroda, kako je ta razvoj zagrabil slehernega, kajti vsak se je moral odločiti ali za ali pa proti narodu. S posebno pozornostjo riše duševni razvoj hčerke slovenske mame in italijanskega očeta, ki se mora odločiti ali se bo povezala s slovenskim narodom ali pa stopila na stran italijanskih fašistov.

Med upornike tistega časa moramo šteti tudi Stanka Cajnkarja (avtorja igre), duhovnika iz Primorskega, ki se je tudi postavil v uporno držo, ter se uprl fašističnim okupatorjem. S kulturo kot orožjem se je boril proti fašizmu, nikoli pa se ni pridružil tistim duhovnikom, ki so se z orožjem v roki postavili proti lastnemu narodu. V igri stoji v ospredju ravno ta problem odločanj za ali proti narodu. Osvetli ga s številnih strani, pokaže, da odločitev gotovo ni vselej enostavna, vendar brezobzirno išče resnico ter pride do zaključka, da resnica ne more biti relativna, temveč da je resnica le ena in edina. S tem premišljanjem se dotakne avtor tematike, ki je še danes čestokrat povod za burne diskusije, v katerih skušajo nekateri še vedno zmanjšati krivdo povzročiteljev druge svetovne vojne ter zločine njihovih sodelavcev.

Na slovenskih odrih Koroške je vse premalo vsebinsko tako zahtevnih iger in upamo, da bo imelo še dosti ljudi možnost ogledati si igro „Za svobodo“, katere vsebina je približno takšna:

Ivana Parini, ki živi v Milanu, se po smrti moža vrne s hčerko k sestri na Kras. Med njenim bivanjem pri sestri pride iz partizanov njun sorodnik Dušan. Njegovo pripovedovanje o grozotah nemških fašistov, ki so v njegovi domači vasi izselili vse slovenske ljudi in naselili nemško prebivalstvo, in odpor Slovencev naleti na Ivanino nerazumevanje. Odpor se ji zdi nesmiseln. Njena hči Cilka se začenja spraševati kam spada in za kaj naj se odloči. Postopoma se bolj in bolj poteguje za Slovence in s tem za lastno stvar. Tudi njena teta Martina se upira fašistom, ki požigajo vasi in podpira partizane. Ivana pa ne najde več do lastnega naroda, izda Dušana italijanskim fašistom ter misli na ta način rešiti hčerko in sebe. Tik preden Dušan hoče oditi spet v gozd med partizane, ga skvadristi aretirajo. Z drugimi uporniki vred ga ustrelijo. Ta grozotni dogodek, prizadene Cilko zelo močno, loči se od matere in se namesto Dušana poda v partizane. Njeno mamo pa na njenem begu iz vasi pomotoma ustrelijo Italijani.

Prvič nastopajoči igralski skupini in režiserju Jožetu Rovšku velja vsa pohvala za uprizoritev tega zahtevnega komada. Vsa izpoved leži v besedilu, dramatičnega dogajanja na odru pa v glavnem ni. Seveda je ustroj takšne igre celo za poklicne igralce zelo zahteven, kaj šele za mlade igralce, ki so prvič na odru. V težavnih dialogih, pogovorih in diskusijah je igralska skupina dijaškega doma dokazala svoje igralske sposobnosti. Kot je bilo videti na obrazih pretežno mladih obiskovalcev, jih je celotna igra, njena izpoved navdušila.

Kolikor je bilo mogoče zvedeti ima igralska skupina za to igro dvojno zasedbo, da zaradi enega samega igralca ne more izpasti kakšna predstava. Na premieri so igrali sledeči igralci: Kot Dušan Železnik-Iztok je igral Mirko Wieser. Martina Gregorič (trgovka na Krasu) je bila Erni Partl. Njeno sestro Ivano Parini je igrala Slavka Apovnik, hčerko Cilko pa Mateja Partl. Tone Gortan – pomočnik pri Gregoričevih je bil Franci Karničar. V vlogi služkinje Vere je igrala Hani Kastrun, Pietro Tralanija, majorja italijanske armade pa je predstavljal Mario Koncilija.

Igralski skupini želimo še veliko uspeha.

V A B I L O N A

K O N C E R T

ansambla Francija Miheliča s pevci

- **v ned. 26. aprila 1981 ob 15. uri v ljudski šoli v Kotmari vasi. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi.**
- **v nedeljo 26. aprila 1981 ob 20. uri v kulturnem domu v Šentprimožu. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentprimožu v Podjuni.**

Koncerta je posredovala Slovenska prosvetna zveza v Celovcu.

Prijatelji prijetne glasbe prisrčno vabljeni!

Ansambel Francija Miheliča šteje med tiste slovenske ansamble ljudske instrumentalne glasbe, ki se jim obeta še zelo uspešna bodočnost.

Pred desetimi leti je Franci Mihelič, ki je glasbeni samouk, ustanovil instrumentalni trio, ki je nastopal po Sloveniji. Pri nastopih je spoznal pevski duo sestro in brata Bernardo in Francija Lovšina, ki sta sedaj izvrstno dopolnilo instrumentalne skupine. Čedna temnolasa Bernarda je kmalu postala njegova žena, tako da lahko govorimo o „družinskem“ ansamblu, saj je kontrabasist Milan brat Franca Miheliča, kitarist Ludvik pa bratranec.

Franc Mihelič se je že s 6 leti začel zanimati za glasbo. Z velikim trudom je razvil svoj glasbeni talent in danes ga cenijo kot izjemnega virtuoza na harmoniki. Kot takšen je tudi središče ansambla in ljubljenec publike. S svojim brezprimernim igranjem na diatonski, klavirski in električni harmoniki navduši v krogu svojih pevcev in instrumentalnih soigralcev vsako publiko. S turnejami po Avstriji, Italiji, Švici ter z dvomesečnim gostovanjem v Ameriki in Kanadi so znali navdušiti tudi že mednarodno publiko.

Delegacija KSŠ na Dunaju na sedežu ZSO

V torek se je na sedežu Zveze slovenskih organizacij mudila delegacija Kluba slovenskih študentov na Dunaju. Poleg delegacije KSŠD s predsednico Olgo Vouk-ovo na čelu so se razgovora udeležili predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, tajnik dipl. inž. Feliks Wieser ter predstavniki v ZSO včlanjenih organizacij. Predsednica KSŠ Olga Vouk je seznanila predstavnike ZSO z dejavnostjo kluba, predsednik ZSO dr. Zwitter pa je orisal trenutni položaj naše narodne skupnosti. Med drugim je naglasil, da operacijski koledar, čeprav ga oblasti ne priznavajo, ostaja slej ko prej za osrednji orgnizaciji vodilo pri razgovorih na deželni in zvezni ravni ter da je člen 7 avstrijske državne pogodbe podlaga za nadaljnji razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

ŽELEZNA KAPLA:

Gradnja stanovanjske hiše

Na zadnji občinski seji v Železni Kapli so odobrili letni obračun 1980, ki so ga zaključili s primanjkljajem 800.000 šilingov. Vsekakor pa bi bil zaključek lahko lepši, če bi dve podjetji bolj pridno plačevali davke. Na ta način je izostalo okoli 500.000 šilingov, glede ostalih občanov pa so soglasno ugotovili, da je pripravljenost plačevati davke zelo zadovoljiva.

Znano je, da je v obrobnih koroških regijah odseljevanje prebivalstva precejšnje. Tudi Železna Kapla je imela in ima dosti ljudi, ki morajo s trebuhom za kruhom. Odseljujejo pa se ljudje tudi zaradi stanovanjskega problema. Na občini je trenutno javljenih 30 ljudi, ki iščejo stanovanje. Zato je občinski svet na zadnji seji sklenil gradnjo stanovanjskega bloka za 12 družin. Sredstva bodo dobili iz fonda za pospeševanje gradnje stanovanj. Nalog za načrtovanje stanovanj je občinski svet dal domačemu arhitektu Eberhardu Klaura, ki je tudi občinski mandatar ÖVP.

Posvet rožanskih požarnih bramb

Prejšnji teden se je zbralo 25 požarnih bramb iz rožanskega odseka na posvet v gostilni Widder na Humperku. Navzoči so bili tudi župani šestih občin, gostje iz Jugoslavije ter Michael Rebernig, namestnik deželnega poveljnika požarnih bramb.

Na posvetu so obravnavali delovanje v preteklem letu, bližnje načrte posameznih požarnih bramb ter vprašanja v zvezi z alarmno mrežo. V odseku Rož je vključnih 918 aktivnih članov požarne brambe. V zadnjem letu so morali gasiti 50 krat, pomagati pa so morali v 108 drugih primerih. Za vaje in tekme so požarne brambe v zadnjem letu investirale okoli 25.000 ur. V okviru tekem pa so požarne brambe iz rožanskega odseka dosegle izvrstne uvrstitve.

V naslednjih dveh letih bodo lokalne požarne brambe nabavile oz. otvorile sledeče naprave oz. poslopja. V Kotmari vasi bodo letos zgotovili novo poslopje požarne brambe. Na Žihpoljah in v Kočuhi bodo kupili majhen gasilski avtomobil. V Bilčovsu pa si bodo nabavili gasilsko cisterno. V Borovljah bodo gradili nov gasilski dom, poleg tega pa kupili še mali gasilski voz.

Gasilci se morajo v zadnjih letih baviti posebno še z delovanjem okrajne centrale požarne brambe, ki katere se lahko v najkrajšem času sproži alarm v vsakem krajevnem gasilskem domu. Problem v tej zvezi je, da se morajo javiti gasilci za prostovoljno službo v centrali. Pomembno je tudi, da je boroveljski župan Woschitz izjavil, da občine ne bi smele nositi še stroškov, ki nastanejo zaradi izgrajevanja alarmnih naprav, ker so občinski proračuni že zelo izčrpani.

Ob tej priliki so bili odlikovani z zlatim znakom zvezne požarne brambe za dolgoletno delovanje sledeči gasilci: Christian Lausegger (Bajtiše), Franz Kralj (Kapla), Maks Tschernjak in Johann Miklautz (Kotmara vas) ter Josef Ogris (Šmarjeta).

PODJETJE STEFITZ V PLIBERKU:

Proizvodnja spet teče

Od ponedeljka tega tedna naprej je produkcija v podjetju Stefitz, katero je prejšnji teden prizadel požar, spet v polnm teku. Kot je znano je prejšnji teden tehnična napaka povzročila požar, ki je opustošil produkcijske dvorane ter pisarniške prostore podjetja. Skupno je po ocenah zavarovalnic okoli 40 milijonov šilingov škode. Škodo, ki je nastala na poslopjih krijejo zavarovalnice popolnoma, glede produkcijskih strojev ter surovin pa je podjetnik bil prenizko zavarovan.

Po informacijah, ki jih je dal lastnik podjetja gospod Ferdinand Stefitz nobeden od delavcev zaradi požara ni bil odpuščen, nasprotno podjetje išče okoli 20 novih delavcev. Prejšnji teden je tekla produkcija deloma na dvorišču. Podjetje se trudi, da bi zaradi požara ne utrpelo še več škode posebno ker je konkurenca na tem področju zelo velika. Zato so intenzivno iskali podjetja, ki bi v stiski lahko pomagala. Uspelo jim je dobiti dve podjetji, ki sta pripravljeni v naslednjih dveh mesecih dati na razpolago nujno potrebne surovine, ki so bile pri požaru večinoma uničene. Podjetje Konus iz Slovenskih Konic je bilo pripravljeno celo za ugodnejšo ceno izvažati v Pliberk potrebne surovine, podobno tudi podjetje Lindner iz Mlinč blizu Beljaka.

Popravila na poslopjih bodo začeli še meseca maja, ko bo z zavarovalnicami vse urejeno.

Zakaj opuščamo pristna slovenska krajevna imena

V Rožu imamo kar nekaj vasi, ki imajo poleg nemškega kar dva slovenska imena. To so Podroščica, Šentjakob in Rožek. Podroščici še danes starejši ljudje pravijo Fužine, kar spominja na nekdanji obrat tega kraja. Tudi v Šentjakobu je udomačeno ime Podgrad za Šentjakob. V Šentjakobu je tudi gostilna, ki spominja na nekdanji Podgrad. Ime Podgrad je prišlo od tega, ker se ta kraj nahaja pod nekdanjim gradom Rožem ali Rasov. Razvaline tega gradu so še danes vidne v severnem pobočju Gračenice, v nad 1000 metrov višine. Po tej plemiški rodovini, ki je vladala s tega gradu, je dobila dolina ob Dravi ime Rož.

Tretji fenomen je trg Rožek, ki mu domačini pravijo Fara. Domačini Rožeka se štejejo za Farane in ne za Rožečane. To je zanimiva ugotovitev. Nehote se pri tem vprašamo, zakaj sploh ime Rožek, ki se ga pa domačini ne poslužujejo, čeprav je uradno v veljavi samo Rožek.

Kot smo mogli zvedeti je bilo včasih tako, da se je imenoval centralni del Rožeka, kjer so uradi in cerkev — Fara. območje lipovega drevoreda z gradom Liechtensteinom pa Rožek. Danes pa je uradno Rožek vse skupaj, vendar se domačini še niso navadili na Rožek, zanje je ta trg še vedno — Fara.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

SREČANJE

s prosvetnim društvom „France Prešeren“ iz Boljunca v Italiji

v soboto 25. aprila 1981 ob 20.15 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Nastopajo: mešani pevski zbor „France Prešeren“, tamburaški ansambel in dramska skupina z enodejanko „Branjevka na trgu“

Prisrčno vabljeni!

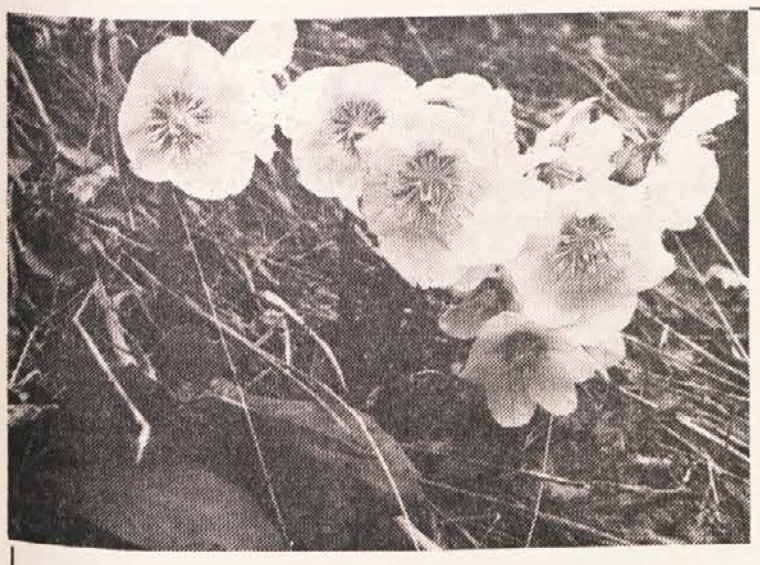

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
vsem bralcem,
sodelavcem in prijateljem

Slovenski VESTNIK

Sovjetski kozmonavt obiskal slovensko gimnazijo

V preteklem tednu je sovjetski kozmonavt Gregorij Grečko predaval na več koroških šolah, predvsem v šolskih ustanovah HTL. Na željo dijakov pa se je tudi profesorju Pinterju posrečilo pridobiti kozmonavta Grečka za predavanje na slovenski gimnaziji v Celovcu.

Prišel je v sredo 8. aprila. Ni mi povsem jasno, zakaj je razglas o tem predavanju obvestil dijake šele eno uro pred predavanjem. Škoda je tudi, da dijaki iz nižjih razredov niso dobili to enkratno priložnost — videti in poslušati kozmonavta, čeprav bi bilo zanimanje pri njih celo večje kot pri nekaterih višješolcih. Nekateri profesorji so se kasneje pritoževali, da v nižjih razredih niso mogli takoj pričeti s poukom, ker so jih učenci zasipali z vprašanji o Grečkovem predavanju.

Gregorij Grečko je za uvod povedal nekaj o zgodovini in o tradiciji vesoljskih poletov v Sovjetski zvezi, začenši z Jurijem Gagarinom, za zaključek pa je pokazal satelitski posnetek Avstrije. Govoril je po rusko, profesor Pinter pa je prevajal dijakom. Po tem uvodnem delu je Grečko predvajal film o pripravah in o poteku vesoljskega poleta. Grečko je s tovarišem Romanenkom v vesoljski postaji Saljut 6 prebil 96 dni. Tam sta opravljala razne znanstvene eksperimente. Ena njunih glavnih nalog je pa bila proučevanje zemeljske površine. Iz vesoljne postaje je možno usmerjati ribiške ladje, saj je možno opazovati iz velike višine sloje planktona v oceanu — ribe pa se hranijo s planktonom, torej so vedno v neposredni bližini. Razen tega sta opravila razne kemične poizkuse, ki jih na zemlji zaradi težnosti ni mogoče izvesti. Delo v vesoljski postaji je zelo naporno. Tekom enega zemeljskega dneva se menjavata noč in dan v vesoljski postaji petnajstkrat. Kozmonata se ravnata po moskovskem času — spita od 23 do 7 ure. Grečko je pozneje v pogovoru z dijaki pripovedoval, kakšne težave nastopijo, kadar hočeš spati v brezteznem stanju. Zanimanje pri dijakih je bilo nasploh zelo veliko in Grečko, ki je zelo družaben človek, je pripovedoval kar se da sproščeno in šaljivo, zato so tudi dijaki z veseljem spraševali, dokler ni ravnatelj gimnazije prekinil diskusijo, saj je bil tudi Grečko že vidno utrujen. Nastal pa je vtis, da so se dijaki na tem predavanju naučili mnogo več, kot so kdajkoli slišali o vesoljskih poletih v pouku. Potrebno bi torej bilo, da bi na slovenski gimnaziji organizirali še mnogo takih predavanj za dijake.

Kraje pri Svečah

V sredo 1. aprila smo položili v grob Marijo Kodrič, rojeno Sereinik, po domače staro Petrinjo v Krajah pri Svečah. Rodila se je kot sedmi otrok leta 1898 pri Kovaču v Svetni vasi. Vseh skupaj je bilo 13 otrok, od katerih jih živi še 11. V svoji mladosti je bila vneta cerkvena pevka v Kapli ob Dravi. Leta 1921 se je primožila k Petru v Kraje. Z rajnim Petrom sta gospodarila z veliko vnemo in pridnostjo. Rodili so se jima trije otroci — Hanzij, Ani in Pepej. Hanzij je sedaj gospodar, Ani je bila poročena v Svečah, mož pa ji je že pred leti umrl; najmlajši sin Pepej pa živi s svojo družino na Dunaju.

Rajni Mariji Kodrič je mož umrl že leta 1954. Nato sta gospodarila s sinom Hanzijem skupaj, dokler se ta ni poročil. Od tedaj naprej pa je samo živela v Petrovi „paštbi". Že pred leti ji je začelo slabeti srce. Zadnja tri leta je živela pri svoji hčerki Aniji sredi vnukov in vnukinj, s katerimi se je dobro razumela. Babico, ki jim je rada pripovedovala iz starih časov, so otroci imeli zelo radi. Konec marca ji je po kratki bolezni odpovedalo srce. Dosegla je lepo starost 83 let.

Pogrebni obred je imel bilčovski župnik Leopold Kassl, ki sedaj po smrti sveškega župnika Škorjanca soopravlja tudi sveško faro. V mrtvašnici in ob odprtem grobu je moški zbor SPD „Kočna" v Svečah zapel pesmi žalostinke, ki si jih je rajna Petrinja želela. Tudi žalno opravilo je v farni cerkvi olepšal moški zbor. Med sorodniki je bil tudi Vido Vavken iz Ljubljane, katerega ded A. Vavken je skomponiral znano žalostinko „Vigred se povrnen, vse se oživi".

Marija Kodrič je bila zvesta bralka Mohorjevih knjig in slovenskih listov, med njimi Slovenskega vestnika.

Pokojno bomo ohranili v nepozabnem spominu, svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Inž. Čistimir Bauer umrl

Slovenske planince in koroško javnost je pretresla žalostna vest, da je pred nedavnim nepričakovano v 74. letu starosti v Zeltwegu na Štajerskem umrl navdušen planinec in velik prijatelj koroških Slovencev konstrukter v pokoju inž. Čistimir Bauer. Predno se je preselil v Zeltweg je živel v Modrinji vasi pri Šmohorju, še prej pa v Sloveniji. Bil je član Slovenskega planinskega društva od ustanovitve naprej. Čeprav je bil vedno precej oddaljen od Celovca, kjer je sedež slovenskih planincev, pa je bil kljub temu vedno tesno povezan s planinsko dejavnostjo preko Slovenskega vestnika, katerega zvest bralec je bil.

Z njegovo smrtjo smo zgubili zaslužnega planinca in rodoljuba, kar je velik udarec ne samo za težko prizadete svojce, temveč tudi za vso slovensko narodno skupnost na Koroškem.

Velikega rodoljuba Čistimira Bauerja bomo ohranili v častnem spominu, svojcem izrekamo naše globoko sožalje.

Občina Bekštanj zamolčala slovenski kulturni društvi

Kot v pravljici bratov Grimm, ko mačeha pred kraljevim sinom trdi da ima samo 2 hčerki, tretjo, katere čevelj drži kraljevič v rokah pa zamolči — tako zamolči občina Bekštanj v uradni informacijski brošuri obstoj slovenskih prosvetnih društev v občini.

Pred kratkim je poslala občina na vsa gospodinjstva informacijsko brošuro. Za občane naj bi bil to majhen servis. V brošuri so navedene vse podrobnosti o občini, začenši od zgodovine tja do uradnih ur občinskih svetnikov. V brošuri so med drugim navedena vsa društva, lovska združenja, z naslovom predsednikov, skratka vse podrobnosti. Manjkajo samo imena slovenskih prosvetnih društev — ime SPD Dobrač — najstarejšega društva v občini, ki tudi danes še kar krepko deluje in ime drugega najstarejšega društva, SPD Jepa-Baško jezero, ki je bilo ustanovljeno leta 1922. Slednje šteje danes 167 aktivnih članov in spada med najbolj aktivna društva občine. Za delo v preteklem letu je prejelo od občine 4000 šilingov subvencije. Moški zbor je v teku preteklega leta 12 krat nastopil po Koroškem in v Sloveniji. Tamburaši so imeli v teku preteklega leta 28 nastopov, od teh 4 prav za občino in 3 krat za snemanje na radiu. V okviru kulturnega tedna naše občine je SPD Jepa-Baško jezero oblikovalo samostojen kulturni večer, v novootvorjeni občinski hiši. Delo tamburaškega ansambla je deželna vlada poplačala s subvencijo 5000 šil. Društvo je v preteklem letu priredilo 9 večjih proslav in folklornih večerov in tudi tujcem posredovalo del slovenskega kulturnega življenja. To je bilo samo nekaj podatkov delovanja v preteklem letu. Še bolj važno pa je dejstvo, da društvo posreduje slovensko kulturo in ohranja slovensko govorico med rojaki pod Jepo že skorajda 60 let.

Občini, ki bi morala to delo najbolj ceniti in podpirati, pa je delovanje slovenskih kulturnih društev očividno trn v očeh, tako da skuša obstoj teh društev sploh zamolčati.

Joško Wrolich
tajnik SPD Jepa-Baško jezero

„Dopust 81" z novima atrakcijama

Kot smo že poročali bo 6. strokovni sejem „Dopust 81" v času od 7. do 10. maja 1981 na celovškem razstavišču. Kot posebnost in prvič na tem sejmu bodo TV oddaje o sejemski dejavnosti, ki jih bo mogoče spremljati na ekranih sejmišča. Nadaljnja novost bo poseben spored za starejše ljudi (seniorje), ki ga kreirajo Avstrijska zveza starejših ljudi (Pensionistenverband Österreichs) in cela vrsta drugih ustanov. Le-te si prizadevajo obiskovalce sejma seznaniti s problematiko, ki se tiče starejšega človeka. Izbrane teme naj bi tvorile nekakšen most med starejšimi ljudmi in mladino, kar naj bi koristno služilo obema starostnima skupinama. Ta prvi sejem za starejše bo organiziran tako, da ga bodo lahko obiskale večje skupine starejših ljudi z ugodnejšimi pogoji.

Letošnjega strokovnega sejma „Dopust 81" se bo udeležilo kar 321 firm, kar pomeni, da se je število le-teh v primerjavi z lanskim letom (203) občutno povečalo. Ta ugodni razvoj dokazuje, da je za strokovni sejem „Dopust 81" veliko zanimanje predvsem tudi zaradi tega, ker se bo letos predstavil kar z dvema novima atrakcijama.

Da bi sejemska uprava privabila čim več ljudi na sejem, ima zelo ugodno vstopnino, ki bo znašala za odrasle 20 šilingov in za mladino do 15 let 10 šilingov. Slednja vstopnina velja tudi za starejše ljudi.

Valentin Polanšek 78

BRATOVSKA JESEN

II. del

„Od Nove Štifte je še daleč do prvih koroških vrhov. Vedeti pa moraš, da ste nam vsi koroški slovenski ubežniki tesno pri srcu. Za vsakega se bojimo. Vedeti moraš, čim bliže meje si, tem bliže Hitlerja si. In Hitler . . . no, saj sam veš!"

„Veste, sem bolj kmečki človek, pač rojen drvar. In godec sem še povrhu, zdaj pa sem že tako dolgo brez harmonike. Onstran meje imam dve harmoniki."

Predsednik je bil v škripcih. Rad bi ugodil krepkemu slovenskemu fantu. Zdelo pa se mu je, da svojo skrivnost pač slabo skriva. Kot jurist je poznal človeško naravo v vsej njeni zamotanosti, v podli nizkotnosti in v strastni nemoči. Tokrat pa ni stal kot državni tožilec pred zamotano človeško eksistenco, marveč kot očetovsko zaskrbljen sorojak, ki pozna ležaje družbenih tokov in sile, ki premikajo svet, kot dobrotnik, ki se je zaklel, da bo pomagal koroškim ubežnikom v vseh ozirih. Zdaj pa je razdvojen, ker se boji, da bo človek užaljen, ako mu ne ustreže, da bo pa on, očetovsko zaskrbljen sorojak v novih težavah, če spusti tega naivnega poštenjaka izpred svojih oči.

Sebi je moral dati oddiha, da najde trezno rešitev. Matevž pa je vztrajno čakal.

„Pa obljubiš, da jo ne boš kam po svoje ucvrl proti hitlerjanski meji?"

Tako, zdaj je izgolčal težko reč iz sebe. Matevž pa prostodušno naivno:

„Predobro vem, koliko ste zame že dobrega storili. Nikdar vam tega ne bom mogel povrniti. Ni pa lepo od mene, da vas bom še naprej izkoriščal. Saj me oblasti pustijo sedaj na miru in lahko delam in si sam služim kruh! Za vse, kar ste zame storili, pa vam Bog poplačaj!"

Tako, sedaj se je zavalil drug kamen na mesto prvega in je dušeče pritiskal na doktorjevo osrčje.

„Dragi rojak, vendar nas ne misliš zapustiti? Vsi člani Kluba koroških Slovencev v Sloveniji in Ljubljani imamo vas in tebe kot brate radi. Zato te prosim, upoštevaj moj nasvet! Kot se je sedaj vse dobro rešilo, se bo tudi v bodoče! Slovenci nikdar ne smemo izgubiti vere v nas in v naš narod!"

„Tega se vedno predobro zavedam, zlasti sedaj, ko si po večkrat na dan rečem: Hitlerju si figo pokazal, ker si Slovenec!"

„Tako je prav! Tako mi ugajaš! Zato ne sili tja k nemški meji. Tudi v Solčavi te lahko pričakuje kak petokolonaš. Kaj ti v takem primeru pomaga ponarejen osebni dokument? Če te izdajalec prepozna, je po tebi!"

Razšla sta se, ne da bi Matevž kaj obljubil.

Ko so zečanski pevci, izbrani, kakor je želel Hanza ali Ivan-Johan, stopili kot sekstet ‚Javornik' pred mikrofon ljubljanskega radia, da zapojejo vrsto koroških pesmi, je bil v okolici Gornjega grada pri nekaterih kmetih in v dveh ali treh podeželskih gostilnah že dobro poznan godec Matevž pod imenom ‚škofijski drvar'. Harmonikaša so si podajali kar iz roke v roko, od kmetije do kmetije, od gostilniškega plesišča do drugega zabavišča. Matevž je bil spet v svojem elementu. Igral je, da so navzoči zijali, da so plesoči skorajda ponoreli. Fantje so mu plačevali viže, dekleta pa so ga ovijala z obožujočimi pogledi.

Kot drvar se je s svojimi tujimi delovnimi tovariši dobro razumel. Zlasti je na druge vzajemno vplivala neomajljiva spravljivost in očitna dobrodušnost. To je škofijski logar že po nekaj tednih poročal na svoje višje mesto v Ljubljani. In od tam je škof z zadovoljstvom poročal naprej svojemu sorojaku Koroščcu, predsedniku Kluba koroških Slovencev, kateremu je bil tudi sam škof skrit mecen, da se drvar dobro obnese. Svoje delo v redu opravlja. Drugače pa je veseljak. Ali bolje, s svojim godenjem na dunajsko harmoniko močno vpliva na plesoče prebivalce tudi okoli Nove Štifte. Tipičen koroški Gorjanec!

Radijsko snemanje seksteta Javornik je bilo šestindvajsetega novembra tisočdevetstoštiridesetega. Potem so šli vsi pevci k fotografu. Ugledni ženskar je bil zraven in je dejal:

„Sliko moramo imeti za spomin. Da bomo vedeli, kdaj smo prvič peli na radiu Ljubljana. Upajmo, da so doma dobili vsi naši pravočasno pošto, da nas bodo skrivaj poslušali pri sprejemnikih! Čez zimo bomo pripravili cel program, tako da bomo na vigred tisočdevetstoenaintiridesetega leta posneli našo prvo gramofonsko ploščo."

Tako je povedal pevec s kravato. Danes se je vsak najbolj praznično oblekel. Samo Toma je zlezel v svoj rjavi kerntna ancug in brez penzlje so bili.

Zaslužene dinarje je Matevž znal trdo držati v žepu. Računal je: če bi se dalo tako skozi vso zimo tja do pusta igrati vsako soboto in nedeljo zvečer, morda, morda se nabere toliko denarja, da bi kupil kako kaj prida harmoniko. Da bi novo dobil, bo najbrž težko.

Že na prvem plesu je spoznal nevsakdanjo lepotico. Obzirno ga je zamotala v pogovor in se ni in ni mogla načuditi, da iz takega starega instrumenta spravi človek

Mi in naši otroci

Spolna vzgoja se začne že v rani mladosti, če je vam to prav ali ne. Na splošno si predstavljamo pod spolno vzgojo šolski predmet ali pa vsaj slovesno pridigo doma. Tak pogled na spolno vzgojo je preozek. Otrok se neprestano spolno vzgaja — zdravo ali pa nezdravo. Saj tu ne gre samo za vprašanje, kako pridejo na svet otroci.

Normalen otrok začne postavljati vprašanja o spolnosti okoli tretjega leta. Bolj jasne predstave o spolnosti začne dobivati otrok, ko je star dve leti in pol do tri leta. Takrat je na tisti razvojni stopnji, ko neprestano nekaj sprašuje, ko ga prav vse zanima. In tako hoče vedeti recimo, tudi to, zakaj so fantki drugačni kot deklice. Kako pridejo otroci na svet ipd.

Vedite, da vas ne bo otrok nikoli vprašal ravno tako, kot pričakujete, in ne takrat, kot bi želeli. Matere si rade predstavljajo, da se bo to zgodilo zvečer pred spanjem, ko je otrok najbolj zaupljiv z njimi. Toda pripravljeni morate biti na to, da bo načel otrok tisto vprašanje v trgovini ali na cesti, ko se boste pogovarjali z nosečo sosedo.

Če se vam bo to zgodilo, se premagajte in otroka ne odpravite z besedo: „Tiho!" Odgovorite mu na vprašanje, če vam bo to mogoče. Če to ne bo mogoče, mu mirno recite: „Pozneje ti bom povedala. Veš, o teh stvareh se pogovarjamo takrat, kadar smo sami." Ne bodite preveč resni. Če vas otrok vpraša, zakaj je trava zelena in zakaj imajo psi repe, mu odgovorite brez oklevanja, in to tako, da se otroku zdi, da je nekaj naravnega, da je tako, kot je. Poskušajte biti enako naravni tudi v svojih odgovorih na vprašanja o spolnosti.

Vedite, da vprašuje otrok iz gole vedoželjnosti, ne pa zato, da bi vas spravil v zadrego. Vprašanja, zakaj se rodi otrok samo, če je ženska poročena, otrok ponavadi ne prične pred četrtim ali petim letom — razen če ima priložnost opazovati živali. Kadar vas bo to vprašal, mu recite, da pride iz očetovega spolovila seme in se v materinem telesu združi z njenim semenom. Mogoče bo minilo precej časa, preden bo hotel otrok natančneje vedeti, kako se to zgodi. Ko bo zrel za tako razlago, mu s preprostimi besedami popišite bistvo ljubezni in ljubezenskega objema.

Drobni nasveti

- Testo za palačinke bo zelo rahlo, če mu prilijete nekaj kapljic kisa.
- Neprijeten duh po ribah bo izginil iz kuhinje, če popražite nekaj zrnc kave na štedilniku in kuhinjo nato dobro prezračite.
- Madeže na celuloidu čistite z bencinom.
- Tople ali mlačne pijače bolj odžejajo kot pa zelo hladne.
- Meso, ki vam je ostalo od kosila, ne shranjujte v kovinskih posodah, temveč v steklenih ali porcelanastih posodah.

Zardevam kot kuhan rak

Vsakdo dobro ve, kako je, kadar nas oblije rdečica. Kri nam plane v glavo, lica dobijo žarečo barvo in nemočni pomislimo: „Zakaj sem pa rdeč kot kuhan rak!" In ker nadležne rdečice ni moč pregnati, nam ne preostane nič drugega, kot da počakamo, da bo izginila.

Povsem naravno je, da zardimo, če nas kdo „zaloti". V takšnih trenutkih je rdečica celo dobro znamenje, saj govori v dobro prizadetega. Odkrije nam, da nimamo opraviti z brezobzirnim in zahrbtnim človekom, ker se mu oglaša vest. Prav zato se rdečica pri otrocih pogosteje pojavlja kot pri odraslih. Njihov odziv je bolj odkritosrčen, ker še ne znajo krotiti svojih čustev.

Zelo mučno pa je, če odrasel človek zardi za vsako malenkost. Na primer v pisarni, če ga nagovorijo tovariši, ali v avtobusu, ker mu sedi nasproti privlačna mladenka.

To pa še ne pomeni, da mora poiskati pomoč psihiatra. Prav lahko si pomaga, če odkrije vzrok svoje nadloge. Najpogostnejši vzroki rdečice so:

● **Nezanesljivost.** Premalo ste samozavestni. In zato so vsi pametnenjši, lepši in spretnejši od vas. Živite v globokem prepričanju, da ljudje budno premljajo vsak vaš korak in se zgražajo nad vami. Mar ne bi bilo bolje, če bi postali malo bolj samozavestni? Sprijaznite se s tem, da ste takšni, kot pač ste, a zato prav nič slabši od drugih ljudi.

● **Stroga nravstvena načela.** Morda ste bili doma deležni stroge vzgoje in ste se zato navzeli nazorov svojih staršev. Zato se v sodobnem svetu težko znajdete. Vsaka še tako nepomembna malenkost je v vaših očeh pregrešna in vam privablja rdečico v obraz. Tega se lahko otresete tako, da pozabite na predsodke svojih staršev in končno začnete živeti svoje življenje.

● **Strah pred rdečico.** Ni malo ljudi, ki zardijo že iz samega strahu pred rdečico. Zdravniki imenujejo ta strah eritrofobija. Za vse, ki jih preganja ta strah, je važno, da si odkrito priznajo, da radi zardevajo. Zato naj v trenutku, ko čutijo, da bodo zardeli, ne povesijo sramežljivo oči, ampak naj si glasno rečejo: Dobro, spet sem rdeč, a tako hudo spet ni. Lahko pa na to opozorite tudi tovariša: „Tisti človek me je čisto zmedel, tako da sem spet rdeča kot kuhan rak." Kajti le tako, da se boste odkrito sprijaznili s svojo rdečico, se boste otresli strahu pred njo.

Ali pa se postavite pred ogledalo in poskusite zardeti. Videli boste, da to ni tako preprosto, ker vam morda sploh ne bo uspelo. Lahko poskusite tudi tako: znanec, zaradi katerega često zardite, stoji pri vratih. Na vso moč si zaželite, da bi zardeli. In presenečeni boste ugotovili, da vas to pot sploh ne oblije rdečica.

In še ena vaja: takoj ko začutite, da boste zardeli, se poskusite sprostiti. Ostanite sproščeni in mirno dihajte. To vam bo morda pomagalo, da dobite svoja čustva v oblast.

POSKUSITE

MAKARONI S FIŽOLOM

Za štiri osebe potrebujemo: 400 g makaronov, sol. Za preliv: 500 g kuhanega zrnatega fižola, 1 korenček, malo zelene, 1 čebulo, 500 g celih, vloženih paradižnikov, 50 g gnjati, olje, parmezan, baziliko, nekaj zrn popra.

Najprej pripravimo preliv. Drobno zrežemo korenček, zeleno, čebulo drobno sesekljamo. V ponvi segrejemo olje in prepražimo sesekljano zelenjavo, dodamo na rezance narezano gnjat, nato pa sesekljane paradižnike in malo popra. Kuhamo 10 minut, nato stresemo v ponev še kuhani in odcejeni fižol (lahko tudi iz pločevinke). Na majhnem plamenu kuhamo, da se omaka primerno zgosti (15—20 minut). V obilici soljene vode skuhamo makarone, odcedimo jih, stresemo v ponev k omaki in dobro premešamo. Stresemo v skledo, potresemo z nastrganim parmezanom in z baziliko ter ponudimo s solato.

TORTA IZ ŠPAGETOV Z OLIVAMI

Za 2 osebi potrebujemo: 200 g kuhanih in s paradižnikovo omako zabeljenih špagetov (lahko ostanek od prejšnjega dne), 2 sardelna fileta. 50 g črnih oliv iz kozarca, žlico kaper, olje, drobtine.

Sardelna fileta drobno sesekljamo. Olive narežemo na lističe, koščice odstranimo. Kapre sesekljamo. Vse sestavine zmešamo, nato jih zamešamo med hladne špagete. V ponev nalijemo olje, potresemo z drobtinami, na drobtine damo špagete, potlačimo jih z vilicami, potresemo z drobtinami in pražimo na precej močnem plamenu. Ko se na spodnji strani zapeče hrustljava skorjica, pokrijemo ponev s krožnikom, ki smo ga namastili z oljem, in zvrnemo špagete na krožnik. Ponev znova namastimo z oljem in potresemo z drobtinami, vanjo damo špagete, tokrat z nezapečeno stranjo navzdol. Pečemo toliko časa, da se napravi skorjica tudi z druge strani. Ponudimo s solato.

Limone so zdravilen sadež

V spomladanskem času naj bi imeli tak jedilnik, da bi zaužili čimveč vitaminov, ki so za zdravje nujno potrebni, pa raznih sadnih kislin in rudnin. Predvsem železa, ki je sestavni del krvi, kalcija in fosforja, ki sta sestavni del kosti, joda, ki ureja delovanje ščitnice, natrija, ki veže vodo v telesu itd. Morali pa bi se izogibati odvečnim kalorijam.

Takrat, ko je sveže sadje na trgu še prava redkost, zelenjava pa zelo draga, kupujemo več limon in pomaranč, če jih seveda dobimo.

Poglejmo, kako je pravzaprav s pomarančami. Zanje velja, da vsebujejo kar 8 do 10 odstotkov sladkorja, 11 odstotkov ogljikovih hidratov, dragoceno limonovo kislino, beljakovine, celulozo in pektin, ki ugodno delujeta na utrjevanje žil in povečujeta njihovo prožnost. V njih je tudi izredno veliko C in P vitamina. V 100 gramih pomaranč je kar 49 mg C vitamina, 60 mg P vitamina, 32 mg kalija in prav toliko fosforja. V lupini, tako pomarančni kot limonovi, so tudi prijetno dišeče hlapljivo olje, grenčica, smola, gumi itd.

Zaradi ogljikovih hidratov, sladkorja, fruktoze in glukoze pomaranča zelo pospešuje *delovanje črevesja*, uničuje gnilobne drobnoživke, *varuje telo pred odvečno maščobo*, zato si lahko z limonami in pomarančami veliko pomagate, kadar se odločite za shujševalno kuro.

Pomaranče in limone so odlično zdravilo pri vseh težavah, ki jih povzroča *črevesje*, posebno pa še pri *vnetjih*. Zato jih priporočajo tudi bolnikom, ki se nagibajo k *poapnenju žil* ali pa imajo hude težave zaradi *razširjenih ven*, saj vitamini povečujejo prožnost žil.

Kislina v pomarančah in limonah zelo ugodno vpliva na *prebavo ali presnovo*, sok pa zmanjšuje *kislost organizma*.

Če boste jedli veliko limon ali pomaranč, se boste znebili tudi *podplutb, razširjenih krvavih žilic na obrazu*.

Oranžado pijte, kadar vas *kuha vročina*. Že od nekdaj velja sok pomaranč in limon kot odlično *pomirilo*, čeprav blago, sok pa pijte tudi za *boljše spanje*.

Pomaranče in limone so dobro *krepilo*, za tiste, ki so *izčrpani*. Oslabljeni ga pijejo predvsem zato, da bi se jim *izboljšal tek*.

Kot *uspavalo za utrujene* priporočajo tudi liker, ki ga pripravite iz limonovih ali pomarančnih cvetov. Seveda pride recept v poštev le za tiste v toplejših krajih, ki lahko nabirajo cvetove. Približno 50 gramov cvetov namakajte štiri dni v litru žganja. Potem jih precedite in dodajte še pol litra vode, v kateri ste raztopili 300 gramov sladkorja.

Pomaranče in limone lahko uporabljate tudi v kozmetiki, kot *lepotno masko* za utrujeno, oslabljeno, izčrpano kožo. Dovolj je, da si vsak večer položite na obraz rezine tega sadeža.

Ko je limon in pomaranč na trgu največ in so tudi najcenejše, jih lahko pripravite za kasnejše mesece. V kozarec za vlaganje naložite plast na koleščke narezanih limon ali pomaranč, z lupino vred, odstranite le peške. Med vsako plast sadežev denite plast sladkorja, ki bo preprečil, da bi se sadje pokvarilo, sladkor pa bo vzel sadežem tudi neprijetno grenčino in kislost.

Konzervirate lahko tudi samo olupke, če so užitni. Narežite jih na tanke koščke in posujte s sladkorjem, potem pa jih dodajajte raznim čajnim mešanicam.

take akorde in melodije.

„Veste, nekaj časa sem hodila v glasbeno šolo. Zdaj pa mi je dobrotnik umrl in mojega življenjskega načrta je konec . . ."

Matevž ni vedel, kaj bi dejal. Samo plaho jo je pogledoval in iskal na blagem obličju podobnosti z Lonkinimi potezami. Ali so bile? Poznal je lepe ženske. Zlasti kot godec je vedno imel priložnost, da v sproščenosti naveže stike s plesalci v odmorih ali samo v trenutku, ko je presrečni plesalec prignal svojo segreto lepotico h godcu, naročil novo vižo in včasih kdo tudi malce bahavo lepo plačal. Ob takih trenutkih je imela vsaka lepotica za godca prijazne, izbrane besede.

Po drugih plesalcih je Matevž slišal, da je znanki lepotici Vesna ime. Ni še slišal takega imena, zato si je dejal: Sem pač narobe slišal.

Ko je prišla krčmarica in povabila godca ‚škofijskega drvarja' v kuhinjo na večerjo, je dejala izbrano vljudno:

„Plesalce bo tačas Lipovčan zabaval, vi pa se morate oddahniti. Tudi godec je človek. In tako dolgo kar nepretrgano igrati, to utrudi roke, kaj ne da?!"

Matevž je šel za okroglinami ženske pred sabo v čedno kuhinjo.

„Drvarjeve roke so navajene cel dan malarin goniti, pa tudi mine, ko nihče ne pleše okoli tebe in ne vidiš nikogar, da bi ga spravljal v veselje!"

Sama sta bila s krčmarico v kuhinji. Godec Matevž je izdatno jedel in še izborno pil. Potem je prišla Vesna.

„Vesna je meni ime, da boš vedel, da boste vedeli, na koga se morate jeziti, če vas motim! Ženski ples je oklican in prišla sem po godca, da gre z menoj plesat!"

Pa se je razigrano široko priklonila in glavo sklonila, da ji je modna pričeska zaplapolala čez obrazek. Kakšen par bi bil to! si je morda mislila krčmarica, ki je bila Vesnina sorodnica, a je vseeno obžalovala, da ne more pomagati dekletu pri nadaljevanju glasbenega študija.

Tudi kot plesalca so ga navzoči občudovali. Samo na fantovskih obrazih sedaj ni bilo tistega razpoloženja kot poprej. Marsikje je že močno gorela iskra ljubosumnosti v vinjenem savinjskodolinskem pogledu. Vesna je to hitro opazila in tudi poznala vročekrvnost domačih fantov. Pošepetala mu je, kje in kdaj se dobita, ponavljala in vprašala, če je razumel. Pa je po dolgih letih bil Mtevž skoraj blažen v ognju nekega zalega dekleta. Zato je dejal:

„Razumel. Pridem!"

Nato je po končanem plesu namerno malomarno pustil plesalko ob strani, skočil h godcu in dejal:

„Ženske in dekleta izbirajo, ples se nadaljuje!"

Takoj so se zjasnili nekateri zmračeni fantovski obrazi.

Godec jih je spet očaral. Vsak je skrivaje odpuščal. Če je sploh imel kaj? Morda si je samo svojil lepotice. Skrivaj? Ona bi ga tako nikdar ne marala.

Zdaj pa je Vesna kot za vraga začela voditi fante kar menjaje po vrsti, ne vsakega celo vižo, tako, da je po dveh polkah in treh valčkih dodobra vse moške presukala. Vsakemu je klicala na uho:

„Ob taki muziki moram vsakega malo speljati! Tako še nisem nobenega godca samouka čula igrati!"

Ljudje so ji verjeli in se zabavali in vriskali. Zlasti taki, ki bi se sami nikdar ne upali prositi lepotice za ples. Vesna je uživala po svoje. Skrivaje ali tako, da je slučajno naneslo, je šla med vrtenjem po taktu z očmi k godcu. Vselej je bil pripravljeen, srečati se z njenim pogledom.

Vesna se je vračala domov s teto in stricem. Prav malo je govorila.

Vesna je vse izvedela, kje ta in ta večer gode ‚škofijski drvar' na kakšni kmetiji. Krčmarica je imela nitke vseh bližnjih in daljnjih novic in novičic na mezincu. Zaradi sorodnice pa se je še posebno potrudila. Zlomek je le bil, pod kakšno pretvezo iti na kmete plesat? Krčmarica pa je iz dvojnega razloga znala tudi godca na svojo hišo vezati: Prvič, če se nabere nekaj ljudi in potegne godec mehe, že se nahote pravcata veselica. Drugič, Vesna je rada prihajala tod mimo, zdaj pa še preočitno pogosteje . . .

Matevž je zahajal ob nedeljah tudi k maši, zlasti v gornjegraško cerkev, kjer je bil dober cerkveni zbor, organist v redu in . . . Vesna je pela v zboru.

Tako je naneslo, da se je seznanil tudi s kaplanom, ki je že nekaj čul o pohujšljivem tujem ‚škofijskem godcu', ki zavaja staro in mlado k ponočnjaštvu in popivanju in bognasvaruj . . . Vesna je predstavila Matevža kaplanu. Nemiren očalast možicelj se je vznemirjal, kradel z očmi po lepotici različne mikavnen telesne dele in zavijal motne oči.

„Vi ste tisti . . ."

„Kakšen tisti?" mu je padla Vesna v besedo.

To je mračnjaškega farčka zmedlo. Kar tako puhtela je življenjska odtujenost in zaprašena pretirana nenaravna moralnost iz njega.

„Ko sem bil še mlajši, je naš domači župnik želel, da bi šel v orglarsko šolo. Pa žal nič ni bilo iz tega. Župnik je umrl, jaz pa nisem imel nobenega denarnega človeka!"

Matevž se je dobro odkašljal. Mikal ga je kaplanček, da bi mu marsikaj povedal o njegovi narejenosti in vsiljujoči potezi, kako važna oseba je on na tam in onem svetu.

„Bilo bi na vsak način Bogu bolj všeč, če bi njemu v čast muzicirali!"

Vesna bi rada vsekala kaplana, a ni našla hitro duhovitega izraza. Pa je Matevž dodal:

(Dalje prihodnjič)

Pomlad - začetek novega življenja

Vsi vemo, da se s pomladjo prične novo obdobje mladega leta, da je staro odmrlo, potem ko je v naravi doseglo svoj višek z jesenjo, in da se za zimskim mirovanjem ves ciklus ponavlja. Pomlad je prišla za zimo, kot pride dan za nočjo.

V pradavnih časih za preprostega človeka pomlad sploh ni bila poseben letni čas. Davni prednik je menil, da sledi zimi poletje. Še danes se namreč začenja poletje s šegami izganjanja zime in vpeljevanja poletja. V Šleziji imenujejo npr. cvetno nedeljo poletna. Ime pomlad torej ni zelo staro, pojavilo se je šele v preteklih stoletjih po zgledu imen primavera ali printemps.

Najstarejše slovenkso ime za pomlad je vigred in ustreza latinskemu egrediens, to je čas, ki gre ven, ko je narava zunaj. Ta čas zaznamujejo vegetativni kulti in plodnost čarajoča dejanja, ki jih spremljajo prizadevanja odgnati zle duhove in bolezni.

Misel na moč zelenja veže pustne šege s pomladanskimi ob krščanski veliki noči. V nedeljo pred njo blagoslavljajo v cerkvi mlade veje, zato jo imenujejo cvetna nedelja, v Istri cvetnica, na Goriškem pa oljčnica. Povezane šibe imenujemo med Slovenci zelo različno. Največkrat jim je dal ime poseben kruhek ali preste, ki so jih vesili nanje: pegelj (Kobansko), drenek (Bela krajina), pušelj (Štajerska), beganica, boganca (Gorenjska), prantelj ali prajtelj (Koroška), vivnik (Tolminsko) itd. V Ljubljani, njeni okolici in na Dolenjskem so dobro znane butare iz zimzelenega rastlinja in barvnih oblancev. Delajo jih iz oljk, leskovih, drenovih, vrbjih, brinovih ali bršljanovih vej. Cvetnonedeljski snop uporabljajo v mnogo namenov: iz šib delajo križce in jih nabijajo na hišna ali hlevska vrata, šibe zatikajo v njive ob prvem oranju, ob hudi uri jih žgejo nad ognjiščem, polagajo jih v čebelnjak ali navezujejo na drevje.

Znana je bila šega, da so otroci znesli k cerkvi stare zaboje in posode in jih razbijali s palicami. Še bolj znane so raglje, drdrače, škrbetance, ropotci in podobne naprave, s katerimi so hodili po vasi in ropotali. Ves ta hrup je bil prvotno obrambnega značaja in so z njim preganjali zle duhove.

Velikonočni prazniki pomenijo konec zgodnje, hkrati pa začetek prave zelene pomladi. V Beli krajini jo imenujejo vuzum ali vezum, v Prlekiji vüzen, kar izvira iz „vzeti". Po dolgem postu so zdaj smeli spet jesti meso.

Na veliko soboto zvečer žgejo ponekod kresove, ki jih imenujejo vuzemnice. V sprevodu nosijo bakle smolnice, ki jih zatikajo posebno pripravljene v zemljo, najraje v njivo. Na te dni je bilo znano še očiščevalno umivanje v tekoči vodi, ker naj bi ta imela zdaj posebno moč, ki prinaša zdravje. Na veliko soboto nosijo ljudje tudi blagoslavljat jedila, ki so znamenita sestavina tega praznika in ki jih imenujemo „žegen": jajca, gnjat, hren, potica.

Barvana jajca so sploh stara posebnost med jedili. Med Slovenci delajo najlepše v Benečiji, Beli krajini in Prekmurju, ki so sploh med najlepšimi v Evropi. To početje je še vedno od vseh pomladnih šeg najbolj razširjeno tako na deželi kot v mestu.

Da so bila prvotna barvana jajca rdeča in brez okraskov, kažejo tudi naši izrazi zanje: remenice, remenke (rumen je rdeč) v Prekmurju, pirhi (beseda pomeni rdečo barvo, rdečiti). Pisanice v Beli krajini so okrašene podobno kot prekmurske z geometričnimi, stiliziranimi liki; pridružujejo se jim krščanski simboli, napisi pa so novejšega časa. Kot ime pove, so pisanice pisali z lesenimi pisalkami, ki so imele vdolbino za vosek; ko so jajca barvali, se barva voščenih mest ni prijela. Barvali so tudi s čebulo (rjavo rumena), češminovo skorjico (rumena), jelševino (črna) itd. Na primorskih in gorenjskih pirhih prevladuje izrazita naturalistična ornamentika, največkrat rastline in cvetovi. Nekaj posebnega so bili pirhi, ki so jih v Škofji Loki pekli iz testa.

S pirhi se na velikonočni ponedeljek tudi igrajo. Na panj naslonijo desko in po njej valjajo, trkljajo, takajo jajca; tisti, ki s svojim pirhom zadene drugega, dobi oba. Jajca tudi sekajo, z njimi trkajo, turčajo, tilčajo ali štrucajo. Na darovanje in žrtvovanje spominja razširjeno darovanje in izmenjavanje pirhov.

(Po „Delavcu")

NAŠA KNJIGA — UNSER BUCH

● Romain Rolland: **MICHELANGELO**

Življenjski roman velikega umetnika, ki je spremenil svet kiparjev, slikarjev in arhitektov. Povsod so mu nasprotovali, ga ovirali, mu grozili, a trdovoljno, z vso svojo močjo in energijo se je posvetil delu. Bil je duša svojega ustvarjanja — živel je v kipih, v slikah, v freskah, ki jim je dal veličastno obliko. Njegovih kritikov ne poznamo več, ime Michelangelo pa je vsepovsod znano.

156 strani, ilustrirano, celoplatno, 107 šilingov (klubska cena SVET KNJIGE 86 šilingov).

● Maksim Gorki: **MATI**

Vsaka epoha ima svoje junake. Bilo je tako pri kmečkih uporih, med narodnoosvobodilno borbo in tudi med rusko revoluciji. Gorki pripoveduje v tem svojem delu o skromni ženici, ki je ljubila svobodo, svojega zasledovanega sina, delavstvo in revno ljudstvo. Kljub vsem težavam pa ni obupala — kljubovala je: pomagala je pri razširjanju ilegalne literature, nepismene kmete in delavce je učila branja in pisanja, hodila je na čelu demonstracij in vodila je boje.

426 strani, ilustrirano, celoplatno, 147 šilingov (klubska cena SVET KNJIGE 110 šilingov).

● France Bevk: **PESTRNA**

Motiv je težko življenje bajtarskih otrok, ki že zgodaj okusijo siromaštvo in pomankanje. Tudi Grivarjeva Nežka si mora komaj petletna služiti kruh pri bogatem kmetu. Varovati bi morala le malo Maričko, a neusmiljena gospodinja ji nalaga tudi obilo drugega dela, ki je pretežko za dekličine roke. Krivica in strahovi, ki jih doživlja, Nežko slednjič poženejo nazaj k materi.

88 strani, kartonirano, ilustrirano, 64 šilingov (klubska cena SVET KNJIGE 48 šilingov).

● **SLOVENSKE BASNI IN ŽIVALSKE PRAVLJICE**

Iz naše domače zakladnice ljudske besedne umetnosti je v tej knjigi zbranih okoli 200 basni in živalskih pravljic — pravo bogastvo ljudske domišljije, iznajdljivosti, duhovitosti, izvirnosti, šegavosti, pa tudi modrosti.

256 strani, ilustrirano, 144 šilingov (klubska cena SVET KNJIGE 110 šilingov).

● Hans H. Kirst: **GENERALSKA AFERA**

To je napol roman, napol dokumentarno poročilo o zakulisnem dogajanju v „tretjem rajhu".

372 strani, celoplatno, 184 šilingov (klubska cena SVET KNJIGE 133 šilingov).

POSTANI TUDI TI ČLAN KLUBA „SVET KNJIGE"!

A-9020 Celovec-Klagenfurt, Paulitschgasse 5—7, ☎ (0 42 22) 86 1 06

radio - televizija

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 17. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Križev pot: „Iz kraja smrti prihaja novo upanje" (izvajajo Slov. koroški skavti).

SOBOTA, 18. 4.: 9.45 „V oklepu groba . . ." (oddaja za krstnico).

NEDELJA, 19. 4.: 7.05 Duhovni nagovor (celovški škof ddr. Jožef Köstner) — Velikonočne pesmi.

PONEDELJEK, 20. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

TOREK, 21. 4.: 9.30 Pisani svet — 14.10 Obzornik — M. Lipovšek: Štiri skladbe za violino in klavir (izvajata Vladimir Škerlak in Marjan Lipovšek) — Zanimalo vas bo.

SREDA, 22. 4.: 14.10 Obzornik — Minute z . . . — Koroški kulturni pregled.

ČETRTEK, 23. 4.: 14.10 Obzornik — Popevke.

AVSTRIJA 1

PETEK, 17. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Veliko poti — en cilj — 10.30 Zlati šlem — 12.05 Kralj Filipinov — 12.20 Klub seniorjev — 13.00 Redakcija — 14.30 Zlate jegulje — 15.55 Hugenoti — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Otroška komedija — 17.55 Praznik ptičev — 18.05 Križev pot — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Neuničljivo znamenje — 20.15 Razjarjena luna — 22.00 Eden za vse — 22.20 Nočni studio — 23.20 Poročila.

SOBOTA, 18. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 The story of Jacob and Joseph — 10.45 Mozart v Pragi — 11.25 Nočni studio — 12.30 Passio hominis — 13.00 Redakcija — 15.20 Cesarski valček — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Pirati — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Glasba za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 ža — 22.15 Poročila.

NEDELJA, 19. 4.: 10.30 Katoliška velikonočna služba božja — 12.00 Velikonočni govor papeža in blagoslov „Urbi et orbi" — 16.16 Začarani grad — 16.35 Pinocchio — 17.00 Pobeg na reki — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — Vile izumirajo — 21.45 Stopi dol s križa — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 4.: 10.30 Zlata ribica na vrvi — 15.00 Beli Bim, črno uho — 16.25 Igra za male in velike otroke — 17.40 Vstajenje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pregled sporeda — 18.05 Andrea Palladio — gradnje po človeških merilih — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Rigoletto — 23.20 Hokej (svetovno prvenstvo) — 1.30 Poročila.

TOREK, 21. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Renesansa v Avstriji — 12.10 Brinove jagode — 13.00 Redakcija — 14.30 Moja žena, čarovnica — 15.45 Deček iz Kiela — 16.30 Luč in senca — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Deklica iz Avignona — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Zrcalne slike — 21.50 Montreux 1981 — kje stanovati kako — 22.15 Nogomet.

SREDA, 22. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Nepoznano sosedstvo — 10.35 Beli dim, črno uho — 12.05 Risanka — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Redakcija — 17.00 Zaklad v gori — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Lepo življenje — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maigret — 21.40 Šport in hokej — 0.00 Poročila.

ČETRTEK, 23. 4.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Avstrijska zgodovina — 10.15 Moje okolje — 10.30 Beli Bim, črno uho — 11.55 Mojstrske scene — 12.10 Will Shakespeare — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Marco — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Odhod ob 17.48 uri — 21.15 Vaš nastop, prosim — 22.00 Jasno do oblačno — 22.30 Šport — 23.45 Poročila.

„Naša knjiga"

SPOROČA,

da je knjigarna odprta od 4. aprila 1981 naprej tudi ob

SOBOTAH

in sicer od 8. do 12. ure.

AVSTRIJA 2

PETEK, 17. 4.: 14.50 Pregled sporeda — 14.55 Smrt na križu — 15.00 Koncert — 16.30 Jezus Nazareški — 18.00 Človek pred smrtjo — 18.30 Protestantska služba božja na veliki petek v Brežah — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Neuničljivi znaki — 20.15 V večnost amen — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Slišal sem čuka, ki je klical moje ime — 23.35 Poročila.

SOBOTA, 18. 4.: 12.55 Športno popoldne: hokej, voleybal — 17.00 Draga družina — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 „Primer za ljudskega odvetnika?" — 20.15 Romeo in Julija — 22.35 Pot prekletih — 0.15 Poročila.

NEDELJA, 19. 4.: 13.25 Pregled sporeda — 13.30 Volleyball Spring-cup — 16.15 Poj z nami — 16.45 Bridger — mož z gora — 18.15 Velikonočni sprehod — 18.30 Novo sonce — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 21.45 Šport — 22.00 Columbo — 23.10 The Plank — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 20. 4.: 14.50 Pregled sporeda — 14.55 Basketball juniorji, evropsko prvenstvo — 15.55 Hokej — 18.40 Bus v New Orleans — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Štiri krasna darila — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Šport — 22.00 Trije na begu — 23.50 Poročila.

TOREK, 21. 4.: 17.05 Pregled sporeda — 17.10 Walt Disneyeve prismojene zgodbe — 18.00 Dialog z Herodotom — 18.30 Galerija — 19.00 Pionirji severa — 19.25 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdeče belo rdečem — 21.03 Nekdaj — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 22. 4.: 15.20 Pregled sporeda — 15.25 Dežela in ljudje — 15.55 Hokej — SP — 18.30 Po Avstriji — 19.00 Pionirji severa — 19.25 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.00 Svet knjige — 22.20 Žena pod vplivom — 0.40 Poročila.

ČETRTEK, 23. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Kremenčkovi — 19.25 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Royal variety performance — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

Slovensko prosvetno društvo Št. Janž vabi na igro

VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI

ki bo na velikonočni ponedeljek 20. aprila 1981 ob 20. uri pri Tišlerju v Št. Janžu.

Gostuje igralska skupina SPD Radiše.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 17. 4.: 8.45 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Družina Smola — 17.50 Čez tri gore: Kvartet „Spev" — 18.20 Obzornik — 18.30 Manj znani šah — 18.50 Varčevanje z električno energijo: Pravilna izbira in namestitev svetilk — 19.00 Ne prezrite — 19.15 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Ustvarjanje Titove Jugoslavije, dokumentarna serija — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Buddenbrookovi, nemška nadaljevanka — 22.00 V znamenju — 22.15 Nočni kino: Kaj se je zgodilo s punčko Jane, ameriški film.

SOBOTA, 18. 4.: 9.10 Poročila — 9.15 Minigodci v glasbeni deželi — 9.25 Kapitan Kuk, slovaška pravljica — 9.35 ZBIS: F. Rudolf — 40 zelenih slonov — 9.55 Tehtnica za natančno tehtanje, otroška oddaja — 10.25 Palčki nimajo pojma — 10.55 Verstvo pri delu: Traktor — 11.10 Mašera, oddaja iz cikla Čas, ki živi — 11.40 Emile Zola, francoska nadaljevanka — 12.40 Poročila — 15.25 Nogomet Željezničar : Rijeka, prenos — 17.20 Risanka — 17.35 Poročila — 17.40 Belo kot sneg in rdeče kot kri, vhodno-nemški mladinski film — 18.50 Naš kraj — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.15 Cik cak — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zabavno glasbena oddaja TV Beograd — 20.55 Modne novosti — 21.00 Cirkus — 21.25 Korak čez črto, ameriški film — 23.00 TV Kažipot — 23.20 Poročila.

NEDELJA, 19. 4.: 9.10 Poročila — 19.15 Živ žav, otroška matineja — 10.05 Na vrat na nos, nadaljevanka — 11.10 TV Kažipot — 11.30 Narodna glasba — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 14.15 Danes nad Makedonijo sonce vzhaja — 14.45 Poročila — 14.50 Nezveste, italijanski film — 16.30 Športna poročila — 16.40 Rokomet Kolinska Slovan : Magdeburg, prenos — 18.05 Sestanek v nebotičniku — — 19.10 Risanka — 19.15 Cik cak — 19.22 TV nocoj — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Svetozar Marković, nadaljevanka — 21.25 Propagandna oddaja — 21.30 Zanima me — 22.00 V znamenju — 22.30 Športni pregled.

PONEDELJEK, 20. 4.: 8.45 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Vrtec na obisku — 17.35 Grof, burleska Charlija Chaplina — 18.00 Pred izbiro poklica: Poklici v letalskem prometu — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tretje življenje, TV drama — 21.20 Propagandna oddaja — 21.25 Kulturne diagonale — 22.05 V znamenju.

TOREK, 21. 4.: 9.00 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Kapitan Kuk, slovaška pravljica — 17.25 Ptuj 80 — 17.55 Pisani svet: Kako sem posnel film — 18.25 Okrogli svet — 18.35 Obzornik — 18.45 Obramba in samozaščita — 19.15 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Aktualna oddaja — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Dnevi upanja, angleška nadaljevanka — 21.55 V znamenju — 22.10 Iz koncertnih dvoran: J. Haydn: Letni časi — Pomlad.

SREDA, 22. 4.: 9.20 TV v šoli — 17.35 Poročila — 17.40 ZBIS — F. Rudolf: 40 zelenih slonov — 18.00 Velike razstave, kulturno dokumentarna serija — 18.30 Obzornik — 18.45 Republiška revija Zagorje 80 — 19.15 Risanka — 19.20 Cik cak — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Film tedna: Poštna kočija, ameriški film — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 Miniature: Ivan Mrak — 21.55 V znamenju.

ČETRTEK, 23. 4.: 9.00 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 Tehtnica za natančno tehtanje, nadaljevanka — 18.05 Mozaik kratkega filma — 18.30 Obzornik — 18.40 Mladi za mlade — 19.10 Risanka — 19.15 Cik cak — 19.22 TV nocoj — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Bobu bob, aktualna oddaja — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 625 — 22.15 V znamenju.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo: 9020 Celovec/Klagenfurt, St. Ruprechterstraße 19/IV (Sindok), telefon 84 9 24, teleks 42086; uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Trdo zaslužen delovni jubilej

Pred nedavnim je upravni odbor Posojilnice Pliberk sklical člane upravnega in nadzornega odbora, da naknadno izreče iskreno zahvalo tovarišu Lojzu Krištofu za storjeno delo v naši Posojilnici in sploh za doprinos in napredek našega življa. Lojze Krištof je namreč šel s 1. februarjem v zasluženi pokoj, prav tako pa bo v kratkem šel v pokoj njegov brat Gregor Krištof. Oba sta bila od povojne dobe do sedaj zaposlena v gospodarski zadrugi v Pliberku oz. Šmihelu.

Po končani vojni, ko so se vračali naši ljudje iz raznih krajev na svoje domove, sta brata Lojze in Gregor uvidela in občutila potrebo za obnovitev naših od nacizma opustošenih ustanov. Rane, ki nam jih je prizadejala Hitlerjeva strahovlada, tako na gospodarskem kot na kulturnem področju, so bile katastrofalne. Le pogumnim in idealistom se imamo zahvaliti, da se je povojna mizerija premaknila z mrtve točke, da se je začela obnova in napredek. Med tistimi pionirji, ki so po vojni uspešno zaorali le-

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na igro

VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI

ki bo na velikonočni ponedeljek 20. aprila 1981 ob 11. uri v farni dvorani v Železni Kapli.
Gostuje: igralska skupina SPD „Radiše" Ljubitelji odrske dejavnosti
prisrčno vabljeni!

dino, sta bila brata Lojz in Gregor Krištof. Začela sta z Južnokoroško gospodarsko zadrugo (JUGOZA) – Lojz v Pliberku pri Mačku, Gregor pa v Šmihelu. Začela se je obnova in težko je bilo zbrati ljudi, ki imajo smisel za skupnost, ljudi, ki bi bili voljni kupovati v zadrugi, pa čeprav niso odgovarjali niti prostori in včasih tudi ne cene. Z vztrajnim prizadevanjem se je vse naredilo.

Lojza Krištofa pa ne poznamo samo kot poslovodjo kmečke zadruge, temveč tudi kot posojilničarja in vnetega prosvetaša. Po začasnem poslovanju Posojilnice pri tesarskem mojstru Štefanu Potočniku, prevzame Lojz tudi veliko breme pliberške Posojilnice. Poln upanja v dobro, v napredek, v skupnost in našo stvar, se mladi podjetni Lojz Krištof loti tudi tega posla. Delo v obeh zadrugah zahteva od njega več kot enega celega človeka. Samo tisti ljudje, ki imajo ideale zmorejo takšno obremenitev. Lojz pa se je v polni meri tega tudi zavedal in pošteno pljunil v roke. Delo, ki sta ga prevzela brata Lojz in Gregor je torej bilo vse drugo kot lahko. Le malokdo si more predstavljati, koliko truda in dobre volje je bilo potrebno, da je vse to napredovalo in rodilo sadove. Poleg tega dela v zadrugah pa je bil Lojz tudi poslovodja živinorejske zadruge Libuče in okolice, ki je bila vse prej kot lahko za upravljati. Tako so se stekale vse gospodarske niti k eni osebi – Lojzu Krištofu. Tudi na prosvetnem področju je bil aktiven in sicer v odboru SPD „Edinost" v Pliberku, kjer je imel skrb za slovensko knjigo. Močno se je zavedal njene moči in jo z veliko vnemo

Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Pliberk vabi na dia-predavanje

ZGODOVINA IN RAZVOJ SLOVENSKEGA PLANINSTVA

v sredo 29. taprila 1981 ob 20. uri v prostorih Posojilnice Pliberk.
Vljudno vabljeni!

širil med našim ljudstvom. Oba brata Krištof sta tudi aktivno sodelovala v šmihelski Posojilnici in prosveti. Gregor je pevsko nadarjen in vsa leta zvest član moškega zbora „Edinost" v Pliberku. Prav tako je bil Gregor tudi odbornik Zveze slovenskih organizacij ter zastopal in širil ideje te naše osrednje organizacije. Če danes pregledujemo delokrog obeh bratov Krištofov, potem se šele zavedamo, koliko vsega sta ustvarila za naše ljudstvo in koliko prostega časa poleg službe sta žrtvovala za skupnost. Lojze na primer je v 27 letih službovanja v zadružnih ustanovah imel samo parkrat dopust, da bi se mogel telesno in duševno odpočiti. Ni bilo časa zanj, za druge pa vedno. Kljub trdemu delu pa ni vedno našel potrebnega razumevanja in pomoči s strani odbornikov oz. zadružnikov. Dosti je bilo „jamrovcev" in težko je bilo vzklajevati tudi socialna vprašanja, ko je šlo za plačo. Delal je za manjšo plačo kot mu je pripadala in s tem bil prikrajšan ne samo pri plači, temveč se mu bo to občutno poznalo vse življenje, tudi pri pokojnini. Morda pa se bodo tisti, ki so zagovarjali nizke plače, le tu in tam spomnili in vprašali Lojza, kako kaj izhaja s skromno pokojnino. Tega si s svojo vdanostjo naši stvari, skromnostjo in dobrohotnostjo prav gotovo ni zaslužil. Želimo, da bi Lojz in Gregor še dolgo uživala v miru in brezskrbju trdo prigarano pokojnino v krogu svojih družin. Želimo tudi, da bi s svojimi v dolgih letih pridobljenimi izkušnjami bila tudi v bodoče naši skupnosti na razpolago in da bi bila še naprej aktivna borca za obstoj naše narodne skupnosti. Še enkrat iskrena hvala za vse kar sta storila v dobro našemu ljudstvu, ki jima je iz vsega srca hvaležno. *-ikej*

Naši učitelji na seminarju v Portorožu

Od nedelje do torka so bili koroški učitelji, ki poučujejo na južnem Koroškem slovenščino, na seminarju v Portorožu v Sloveniji. Tega seminarja se je udeležilo okoli 50 učiteljev pod vodstvom vodje manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu, vladnega svetnika Rudija Vouka. Program je pripravil Republiški komite za vzgojo, izobraževanje in telesno kulturo v skladu s programom znanstvenega in kulturnoprosvetnega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo. V okviru seminarja je predsednik koprske občinske konference SZDL, Raul Šiškovič predstavil obalno območje, ki so si ga tudi ogledali – zgodovinsko mestno jedro v Piranu in slovensko istrsko vas Koštabono. V okviru seminarja je bilo tudi zanimivo predavanje Matjaža Kmecla na temo „Levstik in njegov čas".

Iz števila udeležbe je bilo razvidno, da se naši učitelji teh seminarjev radi udeležujejo in da so zelo koristni v njihovi poklicni dejavnosti.

Naše učitelje na seminarju je obiskal in pozdravil tudi avstr. gen. konzul v Ljubljani Georg Weiss.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na izlet

„IZ LOGE VASI ČEZ HRIB IN DOL V BILČOVS"

na velikonočno nedeljo 26. aprila 1981. Zbirališče in odhod: ob 10.30 uri v Deščicah pri Šentilju. Ob 12.30 uri pri Kreuzwirtu Pod Jerberkom.
Gre za izlet ljubljanskih planincev (PDLM) preko Gur v Bilčovs, kjer bomo približno ob 17. uri.
Sledi prijetna družabnost.

Slovenski športni klub Obir vabi na

II. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 26. aprila 1981 ob 10.30 uri v gostilni Kovač na Obirskem.
Odbor

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na igro

SRENJA

ki bo v nedeljo 26. aprila 1981 ob 14.30 uri pri Šoštarju v Globasnici.
Gostuje dramska skupina prosvetnega društva „Franc B. Sedej" iz Števerjana.

ZSO
ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

OKRAJNA PISARNA PLIBERK
posluje
vsak torek od 9. do 12. ure

V pisarni bo:
22. 4. 1981
Marjan Pečnik

VELIKONOČNI PLES

19. aprila ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici.
Igra Planinski sekstet
Prisrčno vabljeni

Žitara vas

V nedeljo, dne 5. aprila smo položili na domačem pokopališču v Žitari vasi k zadnjemu počitku Apolonijo Kuster pd. Lesjakovo Lono.

Rajna Lesjakova Lona je v svojem življenju mnogo pretrpela in je bilo njeno življenje s trnjem posuto. Zaradi njene zvestobe do slovenskega naroda in materine besede je morala rajna zapustiti svoj dom in domovino, ko so njo in njeno sestro Mojco nacistični krvniki nasilno odpeljali v taborišče v Nemčijo, kjer je tudi njena sestra zaradi mučenja in trpljenja umrla.

Mnogokrat se čuje, da se vse to dandanes pretirava, ampak tedaj je bil za vsakega posameznika to en sam križev pot. Zapustiti prisilno dom, domovino in svoje drage in iti v neznano tujino z občutkom, ali bom še enkrat videl voj dom in svoje drage?

Rajna je verovala v srečno vrnitev in je tudi preživela vse grozote taborišča. Po vrnitvi ni mislila na maščevanje, ampak se je ravnala po božji zapovedi „odpusti jim, saj ne vedo kaj delajo".

Kot verna žena je rada prebirala in tudi prodajala dobre verske knjige in veliko žrtvovala v dobre namene. Podpirala je domače in druge bogoslovce. Zaradi starosti in potrebne postrežbe se je preselila pred dobrima dvema letoma iz Lesjakove bajte, kjer je vsa leta garala in živela sama, v dom za stare ljudi v Železno Kaplo, kjer je tudi v 82. letu starosti končala svoj križev pot.

Naj počiva mirno v domači zemlji, katero je tako ljubila.

Sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje!

S L O V E N S K I A T L E T S K I K L U B

vabi na prvenstvene tekme

V SOBOTO 18. APRILA 1981

Kotmara vas - SAK

ob 16.30 uri

Kotmara vas „pod 23" – SAK „pod 23" ob 14.30 uri

Igrišče: Kotmara vas

Prisrčno vabljeni

Z V E Z A K O R O Š K I H P A R T I Z A N O V
VABI NA

DESETDNEVNO POTOVANJE Z AVTOBUSOM PO JUGOSLAVIJI, MADŽARSKI, ROMUNIJI IN BOLGARIJI
V ČASU OD 8. DO VKLJUČNO 17. MAJA 1981

Izredno ugodna cena potovanja je 4.780 šilingov na bazi polpenziona; dodatno so vključena dva ali tri kosila. Prenočevanje v dvoposteljnih hotelskih sobah z WC in tušem, doplačilo za enoposteljno sobo 80 šilingov na dan.
Ker moramo pravočasno naročiti stanovanja, Vas prosimo, da se čim prej prijavite, najpozneje do 18. aprila 1981 pismeno na naslov: Zveza koroških partizanov, 9020 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, ali po telefonu (0 42 22) 32 5 50 ali (0 42 22) 72 4 35.
Vabimo vse, posebno še sopotnike naših vsakoletnih potovanj.

ŠPORTNI VESTNIK

N O G O M E T

SAK : GRABŠTANJ 1:0

V nedeljo sta se v Celovcu pomerili nogometni moštvi SAK in Grabštanj. SAK je igral zelo dobro in si s tem močnim nasprotnikom, ki je resen kandidat za prvo mesto, priboril zasluženo dve točki, tako da je sedaj s 17 točkami na 8. mestu v tabeli. Gol je ztabil Hobel Martin, nogometaš, ki je mesece pavziral — zdravniki so mu zabranili vsakršno športno udejstvovanje — sedaj pa je spet zdrav. Njegov prihod v moštvo pomeni drastično poživitev in okrepitev dejavnosti SAK. Domače moštvo je zasluženo zmagalo z 1:0. Poročilo nekega športnega poročevalca v KZ, da so SAK-ovci imeli srečo, da so zmagali, ne drži in se čudimo takšnemu neobjektivnemu poročanju.

SAK „pod 23" proti Grabštanju „pod 23" je zgubil igro z rezultatom 1:3.

Šolarji SAK so igrali proti šolarjem iz Žrelca in zmagali z rezultatom 3:1. Vse tri gole je zabil Sticker, edini Rožan v moštvu.

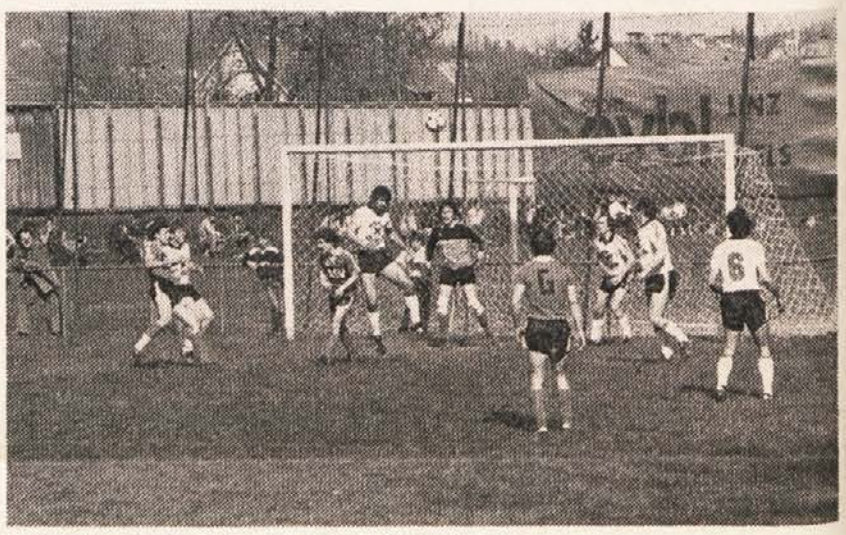

SAK (v temnih dresih) pred vrati Grabštanjčanov

ŠAHOVSKA INTERLIGA PRIJATELJSTVA

V „A" skupini vodita ekipi Pirana in Vidma v „B" skupini „Rudar" Idrija. Šahisti Slovenskega primorja, Furlanije-Julijske krajine in avstrijske Koroške so v hotelu Žusterna pri Kopru s srečanji 3. in 4. kola nadaljevali tekmovanje v V. krogu šahovske interlige prijateljstva, v kateri sodeluje v „A" skupini 12 šestčlanskih ekip, v „B" skupini pa 10 štiričlanskih ekip.

Ekipi Pirana in Vidma sta z dvema zmagama prepričljivo v vodstvu v „A" skupini, šahisti Nove Gorice so z zmago proti Kopru na tretjem mestu. V „B" skupini so šahisti „Rudarja" iz Idrije z dvema visokima zmagama prevzeli vodstvo na tabeli pred Izolo in Ilirsko Bistrico.

R e z u l t a t i

„A" SKUPINA
3. kolo

Piran—Tržič 4,5—1,5; Trst „A"—Sežana 2,5—3,5; Polet (Općine)—Celovec 3,5—2,5; Finkenstein—Videm 1,5—4,5; Tolmin—Gorica 4—2; Nova Gorica—Koper 4,5—1,5.

4. kolo

Tržič—Koper 2—4; Gorica—Nova Gorica 3—3; Videm—Tolmin 4—2; Celovec—Finkenstein 3—3; Sežana—Polet (Općine) 3—3; Piran—Trst „A" 3,5—2,5

Vrstni red po 4. kolu:

1.—2. Piran in Videm 17,5 točke; 3. Nova Gorica 14,5; 4. Finkenstein 13,5; 5. Trst „A" 13; 6. Sežana 12,5; 7.—8. Koper in Gorica 11,5; 9. Tolmin 10,5; 10. Polet (Općine) 9; 11. Tržič 7; 12. Celovec 6.

„B" SKUPINA
3. kolo:

„Rudar" Idrija—Trst „B" 4—0; Unione Italiana—Il. Bistrica 2—2; Kontovel—Fiumincello 1,5—2,5; Costalunga—Čedad 2,5—1,5; Portorož—Izola 1—3.

4. kolo:

Trst „B"—Izola 0,5—3,5; Čedad—Portorož 2—2; Fiumincello—Costalunga 1—3; Il. Bistrica—Kontovel 3,5—0,5; „Rudar" Idrija—Unione Italiana 3—1.

Vrstni red po 4. kolu:

1. „Rudar" Idrija 13 točk; 2. Izola 12; 3. Ilirska Bistrica 10; 4.—5. Costalunga in Čedad 9,5; 6. Portorož 9; 7. Fiumincello 6; 8. Unione Italiana 5,5; 9. Kontovel 4; 10. Trst „B" 1,5.

Nadaljevanje interlige bo 17. maja v Železni Kapli v Avstriji.

Silvo Kovač

„MARATON TREH SRC '81"

Zveza telesnokulturnih organizacij Slovenije, Atletska zveza Slovenije in Smučarska zveza Slovenije bodo v tem letu priredili tri množične tekaške prireditve, ki bodo pod pokroviteljstvom zdravilišča „Radenska" Radenci imele naslov „Maraton treh src '81".

Omenjene tekaške prireditve se bodo odvijale 30. maja 1981 v **Radencih**, 26. septembra 1981 v **Bovcu** in 24. oktobra 1981 v **Kranju.** Program je za vse tri tekaške prireditve enak: veliki maraton, 42,195 km; mali maraton, 21 km in trim tek, 10 km.

Na „Maratonih treh src '81" imajo pravico nastopati vsi, ki imajo veljavno zdravstveno potrdilo. Vsak udeleženec teka na 42,195 km in 21 km prejme značko in diplomo, če preteče progo v osnovnih časovnih omejitvah (6 ur na 42,195 km in 3 ure na 21 km). Absolutni zmagovalec vsakega „Maratona treh src '81" dobi pokal zdravilišča „Radenska" Radenci.

Udeleženci **Trim teka** dobijo spominske značke Maraton treh src. Prijave sprejemajo 10 dni pred prireditvijo. Startnina v roku prijave za veliki in mali maraton znaša 100 ND. Naknadna prijava je še možna na dan prireditve in znaša 150 ND. Za trim tek ni startnine.

Naslovi prijav: za Radence — TVD Partizan Radenci, 69252 Radenci; za Bovec — ŠD Čezsoča, 65230 Bovec; za Kranj — ZTKO SO Kranj, 64000 Kranj, Staneta Žagarja 27

KPD „Planina" v Selah vabi na

KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA

ki bo na velikonočni ponedeljek 20. aprila 1981 ob 14.30 uri v farni dvorani.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 16. aprila 1981

Za 100 **dinarjev** dobite	40.00 šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	45.00 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.39 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.48 šil.
Za 100 **mark** dobite	698.50 šil.
Za 100 **mark** plačate	714.80 šil.